

دو هفته نامه شبروی
خبرگزاری قرآنی ایران
(پکتا)

سال دوم، شماره بیستم
پانزدهم اسفندماه ۱۳۸۵
ویژه رحلت آیت الله معرفت

مدیر مسئول: رحیم خاکی

سرپرست: مرتضی رضائی زاده

معاونان تحریریه: افشین ناوریان / مجید رزازی

مدیر اجرایی، مدیر هنری و صفحه آرا: احسان حسینی

هیئت تحریریه ویژه نامه آیت الله معرفت:

آزاده عظیمی (اندیشه) / حبیب الله ترکاشوند (سپاس)
معصومه صبوری (خبرنگاران افتخاری)

دبیر سر و همس: عکس - تنی خوش خلق

محمد نمازی تایملاز کویانی، پیام لکبری

لیتوگرافی و چاپ: صادق

فهرست

گفت و گوهای آیت الله معرفت قبل از رحلت / ۶-۱۳

پیام های تسلیت به مناسبت ارتحال آیت الله معرفت / ۱۵-۱۸

گفت و گوهای درباره آیت الله معرفت پس از رحلت / ۲۰-۳۴

سخن اول

پیامبر اکرم (ص): «اذا مات العالم ثلم فی الاسلام ثلثة لا

یسدها شیء»

باز هم دست تقدیر برآن شد تا از میان خلفای الهی بر روی

زمین، عالمی را برگزینند و زمینیان را به سوگ نشانند.

عالمی که به معرفت حقایق راستین روی آورد و عمر خویش را

برآن نهاد تا دیدگان و دلها را روشنی و جانها را روح بخشد و

ارزش ها را پاس دارد.

دانشمندی که به مرارت ها و سختی ها خو گرفت و هرگز از پا

ننشست تا مرزهای مقدس ارزشمندترین سرمایه انسان یعنی

ایمان را پاس دارد و با بیان شیوا و قلم نافذ خویش از حقانیت

اسلام غربت گرفته و قرآن مهجور دفاع کند.

اندیشمندی که زندگیش از درس آموزترین و زیباترین زندگی هاست.

آری رحلت آیت الله محمد هادی معرفت، پژوهشگران و

اندیشوران جهان اسلام را بر سوگ نشانند. مردی که به راستی

از بزرگترین احیاگران اندیشه های قرآنی در عصر ما بود و به

حق معرفت آیت الله معرفت، معرفتی واقعی را می طلبد.

روحش شاد و راهش پر رهرو باد...

آزاده عقیقی

دبیر گروه اندیشه و علم خبرگزاری قرآنی ایران (ایکتا)

گفت و گوهای آیت الله معرفت قبل از رحلت

«جایگاه ولایت در قرآن» از دیدگاه آیت الله «معرفت» / ۶

علت عقب ماندگی مسلمانان دوری از قرآن است / ۸

زیبایی شناسی قرآن در اعجاز بیانی آن است / ۱۰

روش ترجمه و تفسیر گروهی علمی تر از سایر روش هاست / ۱۰

اعجاز قرآن در نظر امام خمینی (ره) «محتوایی» است / ۱۱

لفظ قرآن همچون معنا و حیاتی است / ۱۱

قرآن نسخه شفابخش دردهای معنوی بشری است / ۱۲

دشمنان از شکوفایی و پیشرفت شیعه در هراسند / ۱۲

نظم در قرآن اشاره به جمال دارد / ۱۳

طبیعت دین اکراه بردار نیست / ۱۳

گروه‌اندیشه: «جایگاه ولایت در قرآن»، یکی از آخرین مقالات آیت‌الله محمد هادی معرفت است. در این مقاله ایشان با توجه به مستندات «فعلی»، اهم از آیات و روایات و نیز با بهره‌گیری از شهود (عرفان)، به بحث از تأثیر ولایت در اصلاح «فرد» پرداخته و عشق را محور اساسی ارتباط با خداوند برشمرده است و به تفصیل به بیان روایات در این باره پرداخته است.

به گزارش خبرگزاری قرآنی ایران (لیکنا)، متن کامل این مقاله بدین قرار است: «ولایت»، یک علقه درونی است که بین فرد علاقه‌مند و آن که مورد علاقه اوست ایجاد می‌شود. در واقع، رشتی است که عاشق را به معشوق پیوند می‌دهد... اولین رشته، آن اندازه مستحکم است که سراسر وجود عاشق را فرا گرفته، و به طور کامل او را وابسته به معشوق نموده است.

رشتی بر گردنم افکنده دوست / می‌کشد هر جا که خاطر خواه او است در واقع، او نیست که می‌رود، بلکه در دل چیزی دارد که او را به سوی دوست می‌کشاند!! این جا است که هرگاه نماز می‌خواند، یا روزه می‌گیرد، یا زکات می‌دهد، یا به حج می‌رود... حرکتی است که از درون او برمی‌خیزد و بر دست و جورج او آشکار می‌شود... و این گونه اعمال است که واجد روح و دارای مغز فربه است.

ولایت کسائی که فاقد این وابستگی درونی باشند، اعمال و طاعاتشان همگی بر باد رفته «فجعلنا هباء منثورا» زیرا هر چه سبک‌وزن و تهی باشد، دستخوش وزش باد می‌شود...

در اخبار و احادیث نیز، نقشی اساسی به ولایت داده شده است؛ در حدیث لڑکان اسلام آمده: «بنی الاسلام علی خمس: الصلاه والزکوة والصوم والحج والولایه ولم یندبش» مانوئی بالولایه: اسلام بر پنج پایه استوار است: نماز، زکات، روزه، حج و ولایت. ولی به چیزی همانند ولایت فرا خوانده نشده! «البه» مقصود پایه‌های اساسی و اولی اسلام است، که شاخصه‌های بارز دین و تدین را می‌رساند. و یا مستی در انجام هر یک بایستی تفاوتی و احیاناً ترک آن، از عرصه دین‌مداری بیرون شده است.

نقش «ولایت» در این میان نقش محوری است که اساس دین‌باوری را استحکام می‌بخشد و چنانچه چهار پایه دیگر، شاخصه‌های علمی به شمار می‌روند و ظاهر امر را می‌رساند، ولی مسأله «ولایت»، باوری است درونی که انگیزه عمل و حسن رفتار را تشکیل می‌دهد و اگر این پایه سست باشد، عمل برونی کلابدی

«جایگاه ولایت در قرآن» از دیدگاه آیت‌الله «معرفت»

شیخ مفید در کتاب «امالی» به سند متصل از «ابوهارون عبیدی» نقل می‌کند، گوید: من از خوارج بودم تا هنگامی که به محضر صحابی جلیل «ابو سعید خدری» رسیدم، شنیدم می‌گفت: مردم به چند چیز مأمور گشتند، و تنها به چهار نای عمل کردند! یکی از حاضرین پرسید: آن چهار کدامند؟ فرمود: نماز، زکات، حج و روزه، پرسید: پنجمی کدام است؟ فرمود: ولایه علی بن ابی طالب آن شخص پرسید: پس بیشتر مردم، کفران و سرپیچی از فرمان نمودند؟ ابو سعید گفت: گناه من چیست (که مردم از حق روی برافشاند)!

ولایت: اجر رسالت

قل الله تعالی: «قل لا اسئلكم علیه اجرا الا الموده فی القربی» خداوند به پیامبرش می‌فرماید: به مسلمانان بگو: انتظار هیچگونه اجر و مزدی از شما ندارم جز دوستی با اهل بیت، که این مودت با قرینی نیز در راستای منافع خود شما است «قل ما سئلكم من اجر فهو لكم».

زیرا مودت، هم پیوستگی را می‌رساند، که برای همیشه مربوطه و مصاحبت همراه دارد و این خود موجب انتفاع و بهره‌بری از ثواب مقدسه «عترت» است و همین است معنای «لن یفترقا» در حدیث «قلین»، در راستای هدایت پیشگی، قرآن و عترت با هم پیوندند و هرگاه امت، پیوند خود را با این دو مستحکم کرده باشد، برای همیشه رستگار است.

«ابن حجر هیشمی» از کتاب «مسند القردوس - دیلمی» نقل می‌کند، به روایت «ابو سعید خدری»، در آنکه بر همه «وقفوهم انهم مسئولون»، از پیامبر اکرم (ص) نقل می‌کند: فرمود: «انهم مسئولون عن ولایه علی» (ع).

یعنی: هر روز رستگاریز همگان را به‌ار می‌یستند تا در باره مسئولیت آنان پرسش کنند، کدام مسئولیت است؟ ولایت مولایم (ع) است (ع) که همگی مسئولند تا در این باره، به درستی از عهده بر آید. پانزده ۱۹

«ابن حجر» می‌گوید: و شاید همین معنا، مقصود «واحدی» مفسر تیشابوری «باشد آنجا که گفته: «وری فی فیه تعالی: وقفوهم انهم

بی‌روح و پوسته‌ای بدون مغز خواهد بود. انسان آزاده و آزاداندیش، کسی است که در گفتار و رفتار خود فاری انگیزه و الای باشد و گزیه همچون اجیر، اسیر شکم و تأمین خواسته‌های پایین زندگی است و این پندار والا است که گفتار والا و رفتار والا می‌سازد؟! شاخصه عمل، نیت است و هرگونه که نیت پشیده بهره می‌برد.

آری این «باور» است که به رفتار و کردار رنگ و بو می‌دهد و انسان بی‌هدف، هر آینه فاقد عمل زشت و زیبا است!

دین، باورها را جهت‌دار می‌کند و بدین سبب اعمال و کردارها را هدفمند می‌سازد و اساس «حکمت» در همین جا است که آدمی را هدفمند می‌کند، درون و برونش یکسان و در حرکت به سوی کمال مطلق است و برای همین خداوند متعال فرموده: «و من یؤت الحکمه فقد اوتی خیرا کثیرا: هر که حکمت‌اندیش شد، هر آینه به بهترین‌های فرولان دست یافته است.»

ولایت در راستای معرفت

اساساً ولایت در راستای معرفت قرار گرفته و هر اندازه که شناخت عمیق‌تر باشد، پیوند ولایت و وثیق‌تر خواهد بود و هرگونه کشش و علاقه قلبی به مطلوب محبوب، به مقدار آشنایی و گسترده آن بستگی دارد و همین جاست که مسأله «هل الدین الا الحب» پیش می‌آید، دین و شریعت‌مداری جز از راه محبت و رغبت به کمال و نغرت از ضلال، میسر نمی‌شود. «قل ان کنتم تحبون الله فایعونی بحببکم الله: بگو ای پیامبر، به آنان که خود را شیفته و شیدای حق می‌دانند، چنانکه راست و صادقانه می‌گویند، بدانند که راز و رمز تحقق این دوستی، تنها در پیروی از دین حق نهفته است، اکنون ببانید و به دنبال من راه یفتید تا شما را به سر منزل مقصود رهنمون باشم...»

پیامبر (ص) به «ثولین» که اظهار دوستی می‌نمود، فرمود: «ایسر، فان العره یوم القیامه مع من احبه» بشارت باد تو را، هر کس - در روز رستاخیز با آنکه دوست دارد محشور گردیده و همراه او است، و در حدیث دیگر آمده «العره مع من احب»

ولایت کبرای الهی

از همین روست که هر مسلمان با ایمان، روزانه از خدا می‌خواهد تا او را همواره در کفایت لطف و عنایت خود قرار دهد، و پیوسته راه مستقیم در زندگی را رهنمون باشد

نسبت معرفت و ولایت:

اسماً ولایت در راستای معرفت قرار گرفته، و هر اندازه که شناخت عمیق‌تر باشد، پیوند ولایت و وثیق‌تر خواهد بود و هرگونه کشش و علاقه قلبی به مطلوب محبوب، به مقدار آشنایی و گسترده آن بستگی دارد

امام صادق (ع)

سه چیز از نشانه‌های مومن است: معرفت او نسبت به ساحت قدس الهی و شناخت او نسبت به کسانی که مورد مهر خداوندی با ناخشنودی خداوند است؛ «علمه بالله من یحب و من یبغض»

رایحه

روز و رخت‌آید گسسته

شماره بیست

پانزدهم اسفند ۱۳۸۸

مستولون های عن و لا به علی و اهل بیت (ع) لان الله امر نبيه (ص) ان يعرف الخلق انه لا يسألهم على تبليغ الرسالة اجرا الا العمدة في القرية. والمعنى انهم يسألون هل والوهم حق الوالاه و صاهم انسى (ص) اما انما هو باهر اهلها، فتكون عليهم المطالبة و التبعه.

«واحدی» در تفسیر آیه گفته: آنان را باز ایستد، زیرا باید پاسخگویی ولایت علی و اهل بیت باشند، و لایقی که اجر رسالت بوده، و پیامبر اکرم دستور یافته تا اهل بیت خود را به مردم معرفی کند تا پیوند محبت آنان با اهل بیت استوار گردد، و مایهون اجر رسالت مطرح کرده تا هر که این پیوند را مستحکم کرده، حق ولایت و اجر رسالت را ادرا کرده و هر که سعی کند، هر آینه در انجام واجب خود کوتاهی کرده است.

نقش ولایت در اصلاح فرد

«ولایت» یک گونه دوستی و محبت است که پیروی را در پی دارد؛ زیرا محبت صادقانه، خود به خود یک نوع همگرایی و

همگرایی با محبوب را اقتضا دارد، دوست همواره می‌کوشد تا مورد عطف توجه محبوب قرار گیرد، و در گفتار و کردار، به گونه‌ای رفتار کند که رضایت خاطر او را جلب کند و به هر سو که او می‌خواهد سوق دهد.

رضای در گردنم افکنده دوست می‌کشد هر چاکه خاطر خواه او است

«ان المحب لمن احب سمیع» دوست صادق، همواره گوش شنو دارد تا محبوب چه فرمان دهد.

لذا همسویی و همگرایی با محبوب، از لوازم لایفک محبت صادقانه است. خداوند، آنجا که از حضرت ابراهیم (ع) به جهت پیروی او از نوح (ع) ستایش می‌کند، به این دلیل است که تسلیم محض خواسته حق گردیده است.

«وان من شيعته لا يراهم، اذ جاء ربه بقلب سليم»

در حدیث «ابی عبیده حذاء از امام صادق (ع) آمده: «من احب الله، و ابغض الله، و اعطى الله، فهو ممن كمل ايمانه». هر که برای خدا دوست بدارد، و برای خدا نفرت گزیند، و برای خدا بخشش کند، هر آینه او، از کسانی خواهد بود که ایمان کمال دارند. و در حدیث «سعید اهرج عن الصادق (ع)»: من اوتق هری الا دین ان تحب فی الله و تبغض فی الله و تعطی فی الله و تمنع فی الله»

از مستحکم‌ترین آویزه‌های ایمان آن است که تنها در راه خدا دوستی کنی و دشمنی کنی و داد و ستد کنی. امام باقر (ع) پیامبر (ص) نقل می‌کند فرمود: «وذا همومن للمومن فی الله، من اعظم شعب الايمان الا و من احب فی الله و ابغض فی الله و اعطى فی الله و منع فی الله، فهو من اصفیاء الله». دوستی مومن با مومن، صرفاً برای خدا، از بلند پایه‌ترین رشته‌های ایمان است. همانا هر که برای رضایت حق، دوستی کند و دشمنی ورزد، و داد و ستد نماید، هر آینه او از برگزیدگان خدا خواهد بود.

«فضیل بن یسار» از «امام صادق (ع)» می‌پرسد: آیا محب و بعضی از ایمان شمرده می‌شود؟ امام در پاسخ فرمود: «و هل الايمان الا الاحب و البغض» آیا ایمان جز دوستداری خدا نیست و نفرت از ناپسند است؟! پس این آیه را

تلاوت فرمود:

«ولكن الله حب اليكم الايمان و زينه فی قلوبكم و كره اليكم الكفر و القسوق و العصيان اولئك هم الاشدون فضلا من الله و نعمته و والله عليكم حكيم».

آری این خدا است که ایمان را محبوب شما گردانید و آن را در دل‌هایتان زینت بخشید و نیز کفر و فسق و عصیان را در دل‌هایتان منقور گردانید.

البته این چنین افراد، افرادی رشد یافته و به تعالی فکری رسیده‌اند و این، فضیلتی است که از جانب خدا به شما ارزانی شده و نعمتی بس بزرگ است.

امام صادق (ص) از پیامبر اکرم نقل می‌کند، فرمود: «اوتق هری الايمان الحب فی الله و البغض فی الله. و توالى اولیاء الله و التبیری من اهل الله»

مستحکم‌ترین آویزه‌های ایمان، «حب فی الله» و «بغض فی الله» است، و نیز دوستی و نزدیک شدن با دوستان خدا و نفرت و دوری از دشمنان خدا است.

نیز امام صادق (ع) می‌فرماید: سه چیز از نشانه‌های مومن است: معرفت او نسبت به ساحت قدس الهی و شناخت او نسبت به کسانی که مورد مهر خداوندی یا ناخشنودی خداوند است؛ «علمه بالله و من یحب و من یبغض».

«جابر جمعی» از امام باقر (ع) روایت می‌کند که آن حضرت فرمود: اگر بخواهی که بدانی در نهایت خیر اندیشی وجود دارد، به قلب خود بنگر: آیا اهل طاعت را دوست داری، و اهل معصیت را نفرت داری، پس بدان که در نهاد و دوزن خود خیر اندیش هستی و خداوند، تو را دوست می‌دارد و اگر عکس قضیه را در خود احساس کردی، پس بدان که از خیر، تهی هستی و خداوند، تو را ناخشنود است، آنگاه افزود: «و القهر مع احب» هر که با آن کسی که دوست دارد، هم‌قرین است. «امام صادق (ع)»: دو مسلمان دوست که با یکدیگر ملاقات می‌کند، انفضلیت با آن کسی است، که بیشتر دوستی می‌ورزد.

قال: «ان المسلمین یلتقون، فلفظها لشد ما جلی صاحب» روایات از این قبیل فراوان است که معیار دین و دینداری را همان حلقه محبت و ولا دانسته که انسان را همواره در راه

دوست استوار می‌نارد و فرموده امام محمد باقر (ع) «هل الدین الا تحب» (۱۷) اشاره به همین مطلب است که محبت و ولا، یگانه محور دینداری است و انسان همواره با آنچه و آنکه دوست دارد همراه است. «المرء مع من احب» (۱۸) تا آنجا که «اسحاق عماد» از امام صادق (ع) نقل می‌کند فرمود: «کل من لم یحب علی الدین، و لم یبغض علی الدین، فلا دین له» (۱۹)

هر که صرفاً برای دین مهر نورزد، و نفرت نداشته باشد، او را از دین خبری نیست!

لذا ما له «تولی و تبیری» - که دو امر قلبی است - و محور اساسی دین شناخته شده، و از اصول پایه‌های دین است به شمار می‌رود، زیرا دوستی با اولیاء خدا، دوستی با حق و فضیلت است و نفرت از دشمنان خدا، نفرت از باطل و رقالت است و خواه و ناخواه انسانی که خولان حق و فضیلت است به سوی آن رهسپار خواهد بود و از آنچه نفرت دارد، دوری خواهد گزید.

ولایت کبرای الهی

«اهدنا الصراط المستقیم، صراط الذین انعمت علیهم غیر المغضوب علیهم و لا الضالین». راه مستقیم را همواره رهنمون باش. راه کسانی که مورد عنایت تو قرار گرفته‌اند. جدا از راه کسانی که مورد خشم تو قرار گرفته و گمراه شده‌اند. و این خواسته اشاره به آیه کریمه ذیل در آیه الکرسی است، آنجا که خداوند می‌فرماید: خدا ولی و سرپرست کسانی است که به درستی ایمان آورده‌اند، «الذین قالوا ربنا الله ثم استقاموا» ایمان همواره در پوشش عنایت حق قرار گرفته، پیوسته در تالیکی‌های زندگی به فریاد آنان رسیده، آنان را به روشنایی هدایت می‌کند و از حیرت و درماندگی بیرون می‌آورد.

و این قرار گرفتن همیشگی در سایه ولایت الهی، همان است که مومنان راستین همواره طالب آن و در نهایت نائل به آن خواهند بود. البته این پوشش ولایت، در سایه ولایت کبرای انعم دین و اولیاء معصومین امکان‌پذیر و قابل دست‌یافت است.

رایحه
روز و رخت استال معرفت
شماره بیستم
پانزدهم اسفند ۱۳۸۵

گروه خبرنگاران انتقاری / ابراهیم خاکی‌زاد: علت عقب ماندگی مسلمانان دوری از قرآن است و مسلمانان اگر بخواهند در همه زمینه‌های پیشرفت کنند باید قرآن و آموزه‌های آن را از مهجوریت درآورند.

به گزارش خبرنگار انتقاری ایکنادر قم، این استاد حوزه و دانشگاه در دیدار مؤولان برگزاری همایش «قرآن، مسایل و چالش‌های انسان معاصر» و تجلیل از راغب اصفهانی با اشاره به روش‌های بازگشت به قرآن گفت: پرسش این است که چگونه می‌توان به قرآن بازگشت؟ یکی از راه‌های بازگشت و بهره‌مندی از آموزه‌ها و راهکارهای قرآن، شناخت قرآن و تدبیر در آن است. برای شناخت نیز راه‌هایی است که یکی از راه‌ها شناسایی شخصیت‌هایی است که در راه فهم قرآن گام برداشته و عمر خود را مصروف آن داشته‌اند. راغب اصفهانی یکی از این شخصیت‌های مهم در حوزه شناخت قرآن و قرآن‌پژوهی است.

وی درباره ویژگی‌های راغب گفت: راغب اصفهانی صاحب مفردات و دیگر کتب ارزشمند قرآن‌پژوهی به ویژه در کتاب مفردات خودکار مهم و جدیدی را ارائه داده است. مفردات در واقع کتابی در حوزه تفسیر موضوعی قرآن است. در این کتاب نویسنده بر روی واژگان مشکل‌آفرین انگشت گذاشته است و کار بسیاری مهمی که انجام داده است آوردن شواهد و نظایر برای این واژگان برای فهم آسان معنا و مفهومی است که از این می‌دهد.

استاد معرفت با اشاره به ابتکارات و نوآوری‌هایی که راغب در حوزه قرآن‌پژوهی داشت گفت: راغب اولین کسی است که در قرآن باب اجتهاد در لغت را گشود و واژه‌شناسی را از نقل بیرون آورده است. پیش از راغب توجه به این بود که دیگران چگونه فهمیدند و می‌گفتند لغت از علوم توفیقی است ولی ایشان اثبات کرده که اجتهادی است. استعمال واژه در موردی که با معنای اول مناسب نیست جای تأمل دارد پس خود واضح یک ملاک‌های در اختیارشان قرار داده که می‌شود به مناسبت‌هایی در جایی به کار برده که به کار نرفته است. این همان توسعه در کار برد واژگان است که امری بدیع و نویی است. او نخستین کسی است که در باب واژه‌شناسی قرآنی به خود جرأت داده است و تفکر و اجتهاد در آن رایج کرده است.

ایشان با اشاره به عظمت شخصیت علمی راغب تصریح کرد: از علامه طباطبایی منقول است که مفردات راغب یکی از اعجازات قرآن است. به این معنا که قرآن توانسته است افرادی چون راغب را پرورش دهد؛ چنان که قرآن باعث شده که بسیاری از علوم پدیدار شود که پیش از آن نبوده است. این گونه است که هر کس برای تولید علم به قرآن رو آورد و مسلح به دانش و ابزارهای آن باشد با دست پر از آن بیرون می‌آید و قرآن مسایلش را حل می‌کند. از علامه طباطبایی منقول است که مفردات راغب یکی از اعجازات قرآن است. به این معنا که قرآن توانسته است افرادی چون راغب را پرورش دهد؛ چنان که قرآن باعث شده که بسیاری از علوم پدیدار شود که پیش از آن نبوده است. این گونه است که هر کس برای تولید علم به قرآن رو

آیت الله «محمد علت عقب ماند دوری از

آیت الله «محمد هادی معرفت»:

رجال بزرگی که در قرآن صاحب نظرند و ما به عنوان مرجع به سراغ ایشان می‌رویم کسانی هستند که با اهل بیت (ع) رابطه داشته‌اند و به ولایت عشق می‌ورزیدند. راغب اصفهانی از جمله این افراد شایسته ولایت است.

راغب اصفهانی، نخستین کسی است که در باب واژه‌شناسی قرآنی به خود جرأت داده است و تفکر و اجتهاد در آن باب کرده است

آورد و مسلح به دانش و ابزارهای آن باشد با دست پر از آن بیرون می‌آید و قرآن مسایلش را حل می‌کند. به نظر استاد معرفت از ویژگی‌های شخصیتی راغب اصفهانی شیفتگی وی به ولایت است. وی در این ارتباط گفت: رجال بزرگی که در قرآن صاحب نظرند و ما به عنوان مرجع به سراغ ایشان می‌رویم کسانی هستند که با اهل بیت (ع) رابطه داشته‌اند و به ولایت عشق می‌ورزیدند. راغب اصفهانی از جمله این افراد شیفته ولایت است. به قول شهرستانی در مقدمه تفسیرش کلید فهم قرآن در دست خاندان اهل بیت

عصمت و طهارت (ع) است. عزت نه تنها حافظ قرآن بلکه مبین و روشن‌کننده آیات قرآن و مفاهیم آن هستند. این هیم نیز به این مسأله اشاره دارد و می‌گوید: قرآن به تنهایی برای راهگشایی کفایت نمی‌کند مگر آن که عزت را در کنارش داشته باشیم؛ زیرا معنای آن بفرقه‌ها که در حدیث شریف نقلین آمده است این است. راغب اصفهانی این رمز موفقیت و فهم قرآن را کشف کرده بود و در همه جای کتابش به سراغ اهل بیت (ع) به ویژه امام علی (ع) می‌رود. ایشان در مقدمه کتابش شرایطی را برای مفسر

رابطه

روابط آیت الله معرفت

شماره هیجدهم

پانزدهم اسفند ۱۳۸۸

کسی خواست به حکمت برسد باید احسن و افضلش را به جا آورد تا بدان برسد. این گونه روایات جز در این کتاب یافت نمی‌شود و من جز در این کتاب مقررات آن را نیافتم. راغب اصفهانی راه درست را انتخاب کرده است.

کتاب یعنی قریبش و حکمت یعنی بیش شریعت. حکمت همان طهارت واقعی و روشنائی ضمیر است. مثلاً اگر نماز عادی را به جا آوریم این موجب می‌شود تا به علم برسیم ولی اگر کسی خواست به حکمت برسد باید احسن و افضلش را به جا آورد تا بدان برسد.

این استاد حوزه و دانشگاه با اشاره به دیدگاه فخر رازی می‌گوید: فخر رازی درباره جهر و اخفات در بسم الله الرحمن الرحیم نماز قول امیر مومنان (ع) را نقل می‌کند و در ادامه می‌نویسد: من هم این قول را اختیار کردم و آن را قبول دارم! چون یقین دارم هر کس به دنبال علی (ع) برود به هدف رسیده است. شاعری نیز همین اعتقاد را دارد و می‌گوید اگر علی نبود ققه هم نبود.

آیت‌الله معرفت مقررات را کتابی ویژه و استثنایی دانست و افزود: این کتاب یک کتاب معمولی نیست. مقررات را مثل کتب تفسیری باید دانست. این تفسیر موضوعی است که مشکلات قرآنی را حل کرده است.

ایشان در مسأله تسبیح موجودات و این که آیا این تسبیح تکوینی است که همه موجودات دارند یا تسبیح قولی است؟ سخنان نغزی گفته است. گفته این که لا تفقهون تسبیحهم اگر مراد تسبیح تکوینی بود که همه آن را می‌فهمیدند ولی این گونه نیست پس باید این تسبیح قولی باشد که تنها برخی می‌فهمند و برخی دیگر نمی‌فهمند. البته زبان و لسان تسبیح موجودات با لسان و زبان ما فرق دارد و زبان آنان غیر آن چیزی است که ما سخن می‌گوییم. بیان این گونه مطالب تنها از عهده کسانی بر می‌آید که شناخت درستی از قرآن داشته و در آن اجتهاد شایسته متذکره‌اند و لا سر سفره لعل بیت (ع) بهره گرفته‌اند. تجلیل از این گونه افراد نه تنها تجلیل از قرآن بلکه راهی برای شناخت قرآن و استفاده و بهره‌مندی از آن در حل مسائل جهان معاصر و مشکلات امروزی است که جوامع بشری با آن مواجه هستند. وی در پایان ضمن اعلام خرسندی و رضایت از برگزاری همایش‌های علمی در حوزه قرآن از دست اندرکاران این همایش تشکر و قدر دانی کرد. بر اساس این گزارش، «علی رضایی بیرجندی» دبیر علمی همایش با ارائه گزارشی از روند آماده‌سازی همایش قرآن کریم در دنیای معاصر گفت: در راستای برگزاری همایش قرآن کریم، شورای علمی ای مرکب از ۲۴ نفر از صاحبان اندیشه در عرصه‌های مختلف علوم قرآنی در شش کارگروه: قرآن و سیاست، قرآن و حقوق، قرآن و اقتصاد، قرآن و علوم، قرآن و مسایل اجتماعی و بخش ویژه راغب اصفهانی، تشکیل گردیده و تاکنون ۱۶۰ مقاله در زمینه‌های گوناگون به دبیرخانه این همایش رسیده است.

وی افزود: مجتبی با عنوان مأخذ شناسی قرآن و انسان معاصر، شامل ۱۰۰۰ عنوان کتاب، مقاله و پایان نامه به نحو مناسبی طراحی گردیده است و نمایشگاهی در سه بخش آموزش، پژوهش و فعالیت‌های قرآنی همزمان با این همایش در جنب آن برگزار می‌شود.

هادی معرفت»:

گی مسلمانان قرآن است

دبیر علمی همایش «قرآن و مسایل و چالش‌های
انسان معاصر»:

در راستای برگزاری همایش قرآن کریم، شورای علمی ای مرکب از ۲۴ نفر از صاحبان اندیشه در عرصه‌های مختلف علوم قرآنی در شش کارگروه: قرآن و سیاست، قرآن و حقوق، قرآن و اقتصاد، قرآن و علوم، قرآن و مسایل اجتماعی و بخش ویژه راغب اصفهانی، تشکیل گردیده و تاکنون ۱۶۰ مقاله در زمینه‌های گوناگون به دبیرخانه این همایش رسیده است.

شود. از این رو راغب اصفهانی می‌گوید اگر انسان در زندگی مقید شد که به دستورها و فرمان‌های شرع عمل کند آن حالت برایش افزای می‌شود. در این جا برای اثبات مطلب به سراغ امیر مومنان (ع) می‌رویم و می‌نویسد: قال الامام امیر مومنان (کرم الله وجهه) الحکمه من ارادها فليعمل باحسان ما علم؛ حکمت یعنی بیش. در ریه قرآن آمده است: بعلمه الحکمه والکتاب. کتاب یعنی قریبش و حکمت یعنی بیش شریعت. حکمت همان طهارت واقعی و روشنائی ضمیر است. مثلاً اگر نماز عادی را به جا آوریم این موجب می‌شود تا به علم برسیم ولی اگر

می‌شود که به ده شرط می‌رسد و هفتمین شرطش را علم موهبتی می‌دانند که امام علی (ع) از آن برخوردار بوده است. وی با اشاره به تأثیرگذاری راغب بر دیگر قرآن پژوهان می‌گوید: زکشی و سیوطی در الاتقان (این کتاب در حقیقت گزارشی از کتب دیگر است) از راغب تأثیر گرفته‌اند و درباره علم موهبتی مطالب را از راغب نقل می‌کنند و این که لا یمسه الا المطهرون یعنی همین افرادی که از علم موهبتی الهی برخوردارند. این علم موهبتی باید از بالا بیاید و این گونه نیست که خواسته و در دسترس همگان باشد و به صورت اکتسابی حاصل

آیت الله معرفت: زیبایی شناسی قرآن در اعجاز بیانی آن است

جسته و از قضا بسیار خوب از عهده آن برآمده بنابراین رویکرد بیانی به اعجاز قرآن سابقه‌ای دراز دارد. معرفت در ادامه اذعان کرد: قرآن در عین زیبایی ظاهری دارای عظمت معنایی است. در حالی که شاهنامه فردوسی تنها ظاهری زیبا دارد، اما در پشت آن چیزی ندارد و وجود الفاظ زیبا، پیام‌هایی شیوا دارد که متون ازین دیگر عاجزاند.

آیت الله معرفت:
قرآن در عین زیبایی ظاهری دارای عظمت معنایی است، در حالی که شاهنامه فردوسی تنها ظاهری زیبا دارد، اما در پشت آن چیزی ندارد

گروه اندیشه: اعجاز قرآن در دو بعد علمی و بیانی قابل بررسی است که در این میان مهم‌ترین نوع اعجاز، اعجاز بیانی قرآن است.

به گزارش خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا)، شب گذشته (۶ دی) در اختتامیه همایش بین‌المللی زیبایی‌شناسی دین، آیت‌الله محمدهادی معرفت، با بیان این مطلب افزود: اسلام و قرآن دعوت خویش را بر پایه هنر بنا کرده و معجزه خویش را نیز در قالب هنر ارائه کرده است.

نویسنده «التفسیر والمفسرون» به توصیف موفقه‌های زیباشناختی بیانی قرآن پرداخت و یادآور شد: آواز، آهنگ جمله‌ها و لحن و ادای زیبایی قرآن ویژگی است که غیرقابل تقلید است. ادب عربی که در شعر و سجع و نثر سرآمده بود، قرآن همه آن ویژگی‌ها را با هم جمع کرد و تنها به یکی از آنها معطوف نبود، چراکه اگر شعر تأثیر بر شعور می‌گذارد، اما در قافیه آزاد نیست، یا «نثر آزاد» است اما زیبایی ندارد، اما قرآن در هیچ یک از آنها حتی در سجع تکلف نکرد.

نویسنده کتاب «مصونیت قرآن از تحریف» در خاتمه، قرآن را مانند نهری در جویباری تصریح کرد: قرآن کریم تعامی خصوصیات ادب جاهلی را گزینش و آن را در متن خود به بهترین نحو لحاظ کرد.

نویسنده کتاب «تاریخ قرآن»، توصیف و تصریح کرد: اعجاز بیانی قرآن مهم‌ترین بعد اعجاز قرآنی است که از همان روزگار نخست نزول وحی مطرح بود و وسعتی لا یزال دارد. محمد عبده در این رابطه می‌گوید: «ما امروزه اعجاز زیبایی قرآن را لمس و حس می‌کنیم، چراکه بزرگترین اثر ادب عربی است که عرب نتوانست به آن تحدی کند بنابراین باید اعجاز بیانی قرآن را در حد توانایی لمس کرد.

نویسنده کتاب «المعهد فی العلوم قرآن کریم» اولین کسی که در تاریخ اسلام به اعجاز زیبایی پرداخت را «یوسیفی الخطیبی» (در قرن سوم) دانست و گفت: الخطیبی دارای رساله‌ای است در ۳۰ صفحه که در آن اعجاز را بیشتر در گزینش کلمات قرآن

آیت الله معرفت: روش ترجمه و تفسیر گروهی علمی تر از سایر روش‌هاست

می‌شود.

معرفت، این قاعده را نیز در زمینه تفسیر قرآن ضروری توصیف و تصریح کرد: در تفسیر قرآن نیز به خاطر تعدد تخصص در حوزه‌های گوناگون مطمئناً یک فرد نمی‌تواند از پس آن بر بیاید، کما اینکه تفسیر کل قرآن کار سترگ، وقت‌گیر و پر مشغله‌ای است، بنابراین تفسیر جامع، حلقه‌های متعدد با تخصص‌های متفاوت می‌طلبد؛ به عبارتی گروه تفسیری ایجاد شود که هر کدام بخشی از مباحث تفسیرشناسی و قرآن‌شناسی را به عهده بگیرند، تا مشکلات پیش‌روی تفسیر به حداقل برسد و یک تفسیر علمی به جامعه عرضه شود.

آیت‌الله محمد هادی معرفت:
در تفسیر قرآن نیز به خاطر تعدد تخصص در حوزه‌های گوناگون مطمئناً یک فرد نمی‌تواند از پس آن بر بیاید، کما اینکه تفسیر کل قرآن کار سترگ، وقت‌گیر و پر مشغله‌ای است، بنابراین تفسیر جامع، حلقه‌های متعدد با تخصص‌های متفاوت می‌طلبد

گروه اندیشه: آیت‌الله محمد هادی معرفت در گفت‌وگو با «ایکنا» بر ضرورت ترجمه و تفسیر گروهی تأکید کرد.

آیت‌الله محمد هادی معرفت، استاد حوزه و دانشگاه و قرآن‌پژوه در گفت‌وگو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا)، به آسیب‌شناسی ترجمه‌های رایج قرآن پرداخت و گفت: ترجمه‌های رایج قرآنی بیشتر بر جنبه ذوقی استوار است و نیز به خاطر امکان تعدد خطا در امر ترجمه، بهتر است به سمت ترجمه دسته‌جمعی قرآن حرکت کنیم زیرا ترجمه دست‌جمعی از قرآن به خاطر اجماع و ویژگی‌های عقلانیت و شور و شعور جمعی قابل اطمینان‌تر است.

نویسنده کتاب «التفسیر والمفسرون»، در ادامه به ویژگی‌های جمعی بودن ترجمه قرآن پرداخت و تصریح کرد: چون در ترجمه جمعی یک فرد نمی‌تواند در تمامی حوزه‌های قرآن‌شناسی و قرآن‌پژوهی و لوازم قرآن‌پژوهی جهت ترجمه قرآن، ورود داشته باشد، یک ترجمه جمعی از قرآن می‌تواند خلأهای موجود را پر کند؛ در یک ترجمه دسته‌جمعی، گروهی معطوف به مثلاً علوم بلاغی می‌شوند، گروهی کلام، گروهی تفسیرشناسی و ... به همین خاطر این ترجمه از بنایی مستحکم برخوردار

وی در پایان این مصاحبه، قرآن را دارای ابعاد و جوانب گوناگون خواند و یادآور شد: یک نفر تنها نمی‌تواند به ترجمه یا تفسیر قرآن بپردازد؛ جهدی عمومی و گروهی لازم است تا به درک تمامی ابعاد و جوانب قرآن نایل آئیم. این قرآن‌پژوه در خاتمه به اهتمام‌های جاری درباره ترجمه گروهی قرآن اشاره و اظهار کرد: ترجمه‌های گروهی متأخر یا وجود اینکه ممکن است کاستی‌هایی داشته باشد، اما به هر حال تجربه نخست است و در گام‌های بعد کاستی‌هایی که وجود دارد را برطرف کرد.

رایحه

روز و خط آیت‌الله معرفت

شماره هیجدهم

پایان هر سه شماره

آیت الله معرفت: اعجاز قرآن در نظر امام خمینی (ره) «محتوایی» است

گروه اندیشه: اعجاز قرآن در نظر امام خمینی (ره) اعجاز محتوایی است.

به گزارش خیرگزاری قرآنی ایران (ایکنا)، آیت الله محمد هادی معرفت در روز پنجشنبه ۶ بهمن در همایش سراسری اندیشه‌های قرآنی امام خمینی (ره)، امام را بگانه شخصیتی دانست که تحولی اساسی در جهان ایجاد کرد و لازمه امام (ره) علاوه بر شخصیت سیاسی، در مورد مباحث قرآنی دارای نظرات بدیعی است، به‌طور مثال در مورد قرآنته اعجاز، تفسیر به رأی، مجاز و نظرات ویژه‌ی دارند.

نویسنده کتاب «تفسیر و نظرات امام خمینی (ره) را دربردارنده ابعاد گوناگون توصیف و تصریح کرده سیره امام (ره) در برقراری عدل گوناگونی در زمینه‌های گوناگون اجتماعی، سیاسی، فلسفی و... است. اما ایشان به قرآن عنایتی ویژه داشتند و زندگی علمی و سیاسی خویش را بر مبنای این کتاب مقدس قرار دادند.

نقطه نقل تفکر امام (ره) «معرفت»، وجه عرفانی را نقطه نقل تفکر امام خمینی (ره) دانست و با اشاره به رهیافت عرفانی امام خمینی (ره) به تفسیر، گفت: وجه مهمی که در اندیشه امام معقول و مهجور مانده، بعد عرفانی ایشان است که کمتر به آن پرداخته شده است. عرفان در سرتاسر زندگی امام خمینی (ره)، قالب بوده به ویژه در مباحث قرآنی ایشان. سبقه عرفانی مشهود است.

وجه معقول اندیشه امام (ره)
وجه مهمی که در اندیشه امام (قدس سره) معقول و مهجور مانده، بعد عرفانی ایشان است که کمتر به آن پرداخته شده. عرفان در سرتاسر زندگی امام خمینی (ره)، قالب بوده؛ به ویژه در مباحث قرآنی ایشان. سبقه عرفانی مشهود است

وی در ادامه رویکرد عرفانی را رویکردی مهجور در حوزه خوانند و یاد آور شد: اگر زمانی می‌رسیدند که تفسیر عرفانی قرآن چیست؟ یا بی‌تفاوتی از آن عبور می‌شد و اگر می‌گفتند میانی عرفانی چیست؟ عمدتاً می‌گفتند «عرفان چیست که مبنای داشته باشد». در همین راستا تفسیر اهل عرفان لا قرآن که به «تفاسیر باطنی» معروف بود، همواره باطل قلمداد می‌شد. زمانی که حضرت امام در ضمن تفسیر سوره حمد به شیوه عرفانی متمسک می‌شدند و اتفاقاً از رادیو هم پخش می‌شد، خیلی از علما اعتراض کردند که این نوع تفسیر یعنی چه؟

نویسنده کتاب «تاریخ قرآن» افزود: امام (ره) در پاسخ به این اعتراض‌ها در آخر کتاب «سر الصلای» گفته‌اند: روشن من تفسیر نیست، بلکه الهام و واردات قلبی است.

رویکرد امام (ره) به اعجاز قرآن

این قرآن پژوه رویکرد امام خمینی (ره) به اعجاز قرآن را اعجاز محتوایی خواند و اظهار کرد: امام خمینی (ره) اعجاز قرآن را در محتوا و معارف بلند آن قلمداد می‌کردند و همواره تأکید می‌کردند که اعجاز قرآن در تحول عظیمی است که قرآن در جهان ایجاد کرده است.

امام (ره) در پاسخ به این اعتراض‌ها در آخر کتاب «سر الصلای» می‌گفتند روشن من تفسیر نیست، بلکه الهام و واردات قلبی است.

معرفت در خاتمه تأکید امام (ره) بر اعجاز محتوایی قرآن را مانع غفلت از ویژگی‌های لفظی قرآن نخواند و خاطر نشان کرد: تأکید امام (ره) بر اعجاز محتوایی، عدول از ویژگی‌های لفظی قرآن نیست، بلکه سخن امام این است که نقل اعظم اعجاز قرآن در محتوای آن است.

آیت الله معرفت: لفظ قرآن همچون معنا و حیاتی است

می‌دانند، اعجاز در دو بخش مفاهیم و قالب‌های لفظی است که کتب پیشین فاقد چنین خصوصیتی بوده‌اند.

وی افزود: «پیامبر علاوه بر این که توانست، تحولی در جامعه آن روز ایجاد کند، معجزه‌های به نام قرآن را به جهان‌بینان معرفی کرد و این معجزه باید در قالب لفظ و معنا تبلور یابد تا جایگاه اعجاز آن تثبیت شود.»

آیت الله معرفت در بخش دیگری از سخنان خود با اشاره به الحسام وحی از دیدگاه قرآن گفت: «هنگام نزول وحی بر پیامبران، حجاب‌های مادی از دیدگان آن‌ها برداشته می‌شود و آن‌ها حقایق امور را می‌دیدند. ماهیت این وحی با الحسام دیگر آن مانند وحی فطری و الهام غریزی تفاوت دارد.»

این استاد حوزه علمیه با رد صحت قرائت قرآن بر اساس قرائت‌های هفت‌گانه یاد آور شد: «اختلاف قرائت‌ها از اختلاف راویان است، از دید شیعه زمیته‌ای برای وجود قرائت‌های سبعه وجود ندارد.»

پنجمین نشست علمی - آموزشی موسسه فرهنگی «بازان آمین» با موضوع «پیامبر اعظم (ص) از دیدگاه قرآن و نهج البلاغه» با سخنرانی آیت الله معرفت و شرکت دانش‌پژوهان و اندیشمندان حوزوی در محل این موسسه در قم برگزار شد.

گروه اندیشه: ساختار قرآن کریم، ساختاری وحیانی است و امتیاز آن این است که به طور کامل اهم از لفظ و مفهوم، همان چیزی است که بر پیامبر اکرم (ص) نازل شده است.

به گزارش خیرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) و به نقل از مرکز خیرحوزه، آیت الله معرفت در سخنرانی خود در نشست موسسه «بازان آمین» با موضوع «پیامبر اعظم (ص) از دیدگاه قرآن و نهج البلاغه» ضمن بیان مطلب فوق گفت: «از مباحثی که امروزه به ویژه در عرصه مجامع عملی مورد توجه قرار گرفته ساختار قرآن کریم است که ساختاری وحیانی است و امتیاز آن این است که به طور کامل اهم از لفظ و بیوستگی، مفهوم همان چیزی است که بر پیامبر اکرم (ص) نازل شده است.»

این استاد حوزه، «اعجاز» را از ویژگی‌های قرآن دانست و گفت: «به طو قطع قرآن معجزه جاویدان اسلام است و بر خلاف تصور برخی دانشمندان که اعجاز قرآن را فقط از مفاهیم

قرآن نسخه شفابخش دردهای معنوی بشری است

قرآن در همه اعصار برنامه عملی برای رسیدن انسان به سعادت و نسخه شفابخش دردهای معنوی بشری است.

آیت‌الله شیخ محمد مهدی معرفت «ره» در آخرین روزهای عمر شریف خود در هشتمین نشست علمی «پیامبر اعظم (صلی‌الله‌علیه‌وآله) از دیدگاه قرآن و نهج البلاغه» در موسسه فرهنگی یاران امین قم با بیان این مطلب اظهار داشت: بر اساس قرآن

شریف، صحابه به کسانی گفته می‌شود که پیامبر را در مواقع شدت و سختی یاری کردند و لذا کسانی که در جنگ‌های حنین و بدر فرار نمودند و میدان را خالی گذاشتند بر اساس تعریف قرآن، صحابی نیستند. مفسر بزرگ قرآن کریم همچنین با بیان اینکه مسلمانان در دوران ضعف خود مقابل دشمنان سکوت نموده بودند، تصریح کرد: وقتی که اسلام در موضع قدرت قرار گرفته این اقدام متغی شد و

دستور آمد که در مقابل دشمن نباید ذلت نشان داد، بلکه باید عزت اسلام را به کالبران و مشرکان نشان داد و اساساً همواره دنیای کفر باید در مقابل اسلام، دلیل و خوار باشد. وی لازمه مقابله با ناهنجاری‌های اجتماعی را برخورد تدریجی برشمرد و تأکید کرد: این روش از دستورات قرآن است و در مقابله با جامعه انباشته از گلودگی‌ها، باید زمینه را برای رفع ناهنجاری‌ها آماده و سپس اقدام عملی کرد.

آیت‌الله معرفت: دشمنان از شکوفایی و پیشرفت شیعه در هر اسناد

گروه سیاسی، اعمال و هالیون و دشمنان اسلام، نشانه عظمت، شکوفایی و پیشرفت تفکر شیعی در جهان است؛ همانگونه که بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، استکبار جهانی از شکوفایی اسلام ترسید و دشمنی با آن را آغاز کرد.

به گزارش خبرگزاری قرآنی ایران (ایکتا) و به نقل از مرکز خیر حوزه، آیت‌الله معرفت در مراسم عملیه‌گذاری جمعی از طلاب حوزه علمیه قم، واقعه غدیر را از اساسی‌ترین مسایل اسلامی دانست و بر مطالعه عمیق پیرامون این رویداد تاریخی تأکید نمود.

وی با بهره‌گیری از روایات، شناخت ولایت را زیربنای شناخت الوهیت و وحدانیت خداوند دانست و گفت: اگر خدا و رسول را از طریق غیر نامه اظهار (ع) بشناسیم، راه به جایی نخواهیم برد. آیت‌الله معرفت، با اشاره به فرازهایی از تاریخ اسلام

بعد از رحلت رسول اکرم (ص) و پیامدهای سیاسی، اجتماعی و نظامی آن گفت: کسانی که پیامبر را نشناخته‌اند و درک درستی از تعالیم و رسالت دینی ندارند، چگونه می‌توانند مین اسلام و معارف دینی برای دیگران باشند.

استاد حوزه علمیه قم:
اگر نظام اسلامی، تصمیمی بگیرد که به مصلحت عامه مسلمانان باشد، افراد حق ندارند برای رسیدن به مصالح شخصی خود مقاومت کنند، بلکه باید در برابر آن تسلیم باشند.

این استاد حوزه علمیه قم افزود: در منابع لاهل سنت بر ولایت و مقام شامخ امیرالمومنین (ع) تأکید شده است، ولی آنچه مسلم است، امامت و خلافت جزء لاینفک ولایت است.

وی در بخشی از سخن خود با اشاره به اعلامیه ۲۸ تن از علمای وهابی در میاب دانستن خون شیعیان بیان داشت: این عکس‌العمل نشانه عظمت، شکوفایی و پیشرفت تفکر شیعی در جهان است، همانگونه که بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، استکبار جهانی از شکوفایی اسلام ترسید و دشمنی با آن را آغاز کرد. آیت‌الله معرفت، با اشاره به جایگاه ولایت و نقش آن در جامعه گفت: اگر نظام اسلامی، تصمیمی بگیرد که به مصلحت عامه مسلمانان باشد، افراد حق ندارند برای رسیدن به مصالح شخصی خود مقاومت کنند، بلکه باید در برابر آن تسلیم باشند. وی هدایت جامعه به سوی سعادت و کمال را رسالت اساسی حوزه‌های علمیه دانست و افزود: بزرگترین خدمت نبیاء الهی هدایت بشریت بوده و فضلا و طلاب نیز که در این مسیر گام برمی‌دارند، باید در رسیدن به هدف خود در برابر ناملایمات صبر و مقاومت داشته باشند.

رأیحه
روز و حلت آیت‌الله معرفت
شماره بیستم
پانزدهم اسفند ۱۳۹۸

آیت الله معرفت: نظم در قرآن اشاره به جمال دارد

گروه اندیشه: ما ز زیبایی را به تناسب تفسیر می‌کنیم و نظم در قرآن اشاره به همین تناسب و متشابه جمال دارد.

به گزارش خبرگزاری قرآنی ایران ایکننا، آیت‌الله معرفت در همایش زیبایی‌شناسی قرآن در ارتباط با وجه زیباشناختی قرآن، ضمن بیان مطلب فوق گفت: بحث از زیبایی در واقع بحث از حقیقت آفرینش است و این عبارت که «خدا زیباست و زیبایی را دوست دارد». فلاسفه می‌گویند: بین صاف و مصدر باید تناسب باشد، بنابراین چون خداوند خود جمیل است، جز آنچه نمایانگر ذات الهی او باشد نمی‌آفریند، بنابراین همه مخلوقات زیبا هستند، در شعر نیز، این تناسب بین اولها و رعایت می‌شود؛ شعر از شعور است و شعور از انسان حاصل می‌شود.

در روایات زیاد خوانده‌ایم که جبرئیل به صورت «دحیه کلبی» بر پیامبر نازل می‌شد، من در کتاب تمهید در باره این مطلب نوشته‌ام که «دحیه» جوانی بسیار زیبا بود به صورت زیباترین شکل آدمیان. آنها که زیبا هستند، دارای شمعای از ماهیت انسان اولیه هستند، انسان در صورت اولیه کاملاً اندامی متناسب داشت و در طولی زمان در بین فرزندان آدم تفاوت‌هایی در اندام و تناسب آنها پدید آمد.

آیت‌الله معرفت در پایان افزود: جبرئیل نیز به صورت انسان کامل بر پیامبر نازل می‌شد و نه به صورت «دحیه ولی چون دحیه زیباترین انسان بود مردم فکر می‌کردند به صورت او نازل می‌شده است. وی تصریح کرد: وقتی گفته می‌شود قرآن زیباست! یعنی بین آواها و جمله‌های آن رعایت تناسب به زیبایی قرار داده شده است، اعراب نیز علاقه خاصی به متون زیبا و جذاب دارند و وقتی آیات زیبای قرآن را می‌شنیدند جذب آن می‌شدند.

احسن تقویم در قرآن
«لقد خلقنا الانسان فی احسن تقویم» در قرآن به این معنا اشاره دارد که خداوند انسان را متناسب آفرید

به گزارش خبرگزاری قرآنی ایران ایکننا، آیت‌الله معرفت در همایش زیبایی‌شناسی قرآن در ارتباط با وجه زیباشناختی قرآن، ضمن بیان مطلب فوق گفت: بحث از زیبایی در واقع بحث از حقیقت آفرینش است و این عبارت که «خدا زیباست و زیبایی را دوست دارد». فلاسفه می‌گویند: بین صاف و مصدر باید تناسب باشد، بنابراین چون خداوند خود جمیل است، جز آنچه نمایانگر ذات الهی او باشد نمی‌آفریند، بنابراین همه مخلوقات زیبا هستند، در شعر نیز، این تناسب بین اولها و رعایت می‌شود؛ شعر از شعور است و شعور از انسان حاصل می‌شود.

آیت‌الله معرفت با اشاره به آیه‌ای از قرآن گفت: «لقد خلقنا الانسان فی احسن تقویم» نیز به همین معناست؛ یعنی خداوند انسان را متناسب آفرید.

آیت الله معرفت: طبیعت دین اگر ابراه بردار نیست

آموزه‌های متعالی است و چنین تفکری با منطقی اسلام سازگار نیست، لازمه باطل نمی‌شود حقایق را ثابت کرد و بر اساس براهین مست نمی‌توان، حقایق محکم دینی را استوار کرد.

آیت‌الله معرفت در بخشی از سخن خود با تأکید بر حفظ صیانت آیات الهی از هرگونه تحریف بر تلاش اندیشمندان دینی بر پاسخ‌گویی به شبهات موجود تأکید کرد. استاد حوزه علمیه قم، با اشاره به ضرورت حفظ حرمت ادیان مختلف در دیدگاه اسلام یادآور شد: «پیامبر اسلام با بسیاری از قبایل و ادیان مختلف پیمان بسته بودند، هر غیر مسلمانی بخواهد در حکومت اسلامی زندگی، جان مال و عقیده‌اش مورد احترام است و کسی حق تعرض و خشونت با او ندارد».

چهارمین نشست علمی مؤسسه فرهنگی «پارلمان امین» با موضوع «پیامبر اعظم (ص)» از دیدگاه «قرآن» و «تهج البلاغه» به منظور تبیین آموزه‌های قرآن و نقد و بررسی دیدگاه‌های مستشرقین در زمینه علوم اسلامی، با حضور استادان، دانش‌آموختگان و دانش‌پژوهان علوم قرآنی و سخنرانی «آیت‌الله معرفت» در قم برگزار شد.

انسان موجودی دو بعدی است و آن چه در روی زمین به عنوان انسان زندگی می‌کند بعد مادی اوست ولی انسان جنبه دیگری هم دارد که برخواستن از زمین روح الهی در کالبد مادی اوست».

آیت‌الله معرفت:
از راه باطل نمی‌شود حقایق را ثابت کرد و بر اساس براهین مست نمی‌توان، حقایق محکم دینی را استوار کرد

مدرس دروس حوزه علمیه قم افزود: «اگر انبیا را با این نگاه دو بعدی بنگریم، برقراری ارتباط و سخنی او با عالم بالا، امری قابل تصور خواهد بود؛ لذا تصور اشکال‌کنندگان بر عدم امکان نزول وحی از عالم بالا به زمین مادی به جهت عدم سخنی کاملاً مردود است». ایشان بر اصل حاکم بر تفکر غربی مبنی بر اینکه هدف وسیله را توجیه می‌کند تصریح کرد: «دین اسلام دلاری

گروه اندیشه: طبیعت دین اگر ابراه بردار نیست و هیچ‌گاه در صدد تحمیل دین به دیگران از روش‌های خشونت‌بار نبوده است.

به گزارش خبرگزاری قرآنی ایران (ایکننا) و به نقل از مرکز خبر حوزه، آیت‌الله معرفت در چهارمین نشست علمی مؤسسه فرهنگی «پارلمان امین» ضمن بیان مطلب فوق، با اشاره به الفاء شبهات در باره معارف اسلامی گفت: «در خصوص مباحثی چون وحی، تشکیکات قرآنی صورت گرفته و هدف از الفاء آن‌ها این است که مسأله‌ای چون نبوت برای آنها حل شده نیست، آنان نه تنها نسبت به پیامبر اسلام شبهه ایجاد می‌کنند، حتی مسیحی هم نمی‌توانند باشند».

این محقق علوم قرآنی افزود: «مبانی شبهات بسیار متنوع است؛ لذا شناخت متشابه شبهات و انتخاب بهترین گزینه برای پاسخ به آنان، برای دانش‌آموختگان عرصه علوم دینی به ویژه قرآن کریم ضروری است» آیت‌الله معرفت با اشاره به شبهات موجود در باره وحی و چگونگی ارتباط انسان مادی با عالم معنا گفت: «اساساً

پیام‌های تسلیت به مناسبت ارتحال آیت‌الله معرفت

پیام تسلیت رهبر معظم انقلاب حضرت آیت‌الله خامنه‌ای / ۱۵

پیام تسلیت رئیس جمهور دکتر محمود احمدی نژاد / ۱۵

پیام تسلیت حجت‌الاسلام والمسلمین سید محمد خاتمی / ۱۶

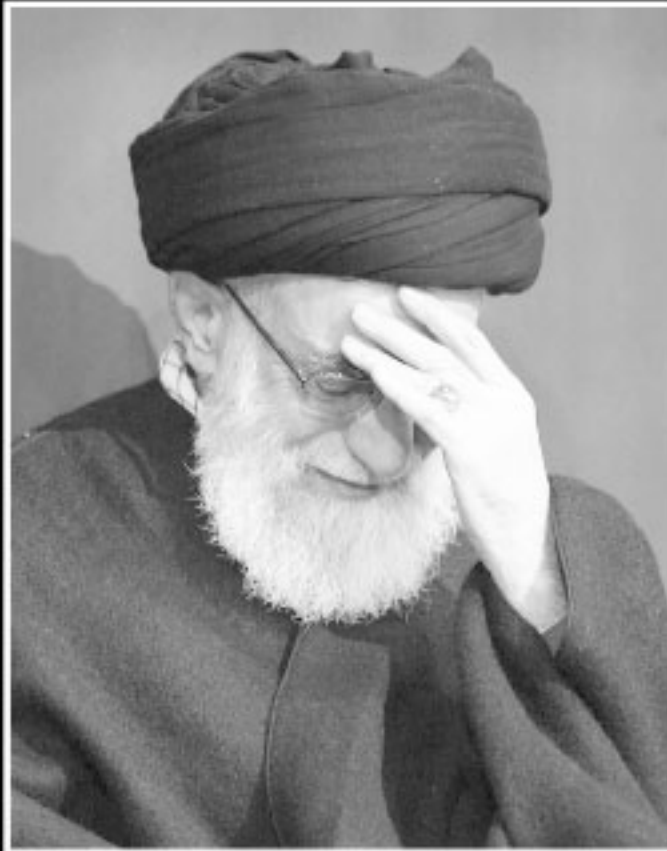
پیام تسلیت وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی - محمد حسین صفار هرنندی / ۱۶

پیام تسلیت مرکز مدیریت حوزه علمیه فارس / ۱۷

بیاتیه جمعی از فضلا و قرآن پژوهان حوزه و دانشگاه / ۱۷

پیام تسلیت عباس واعظ طبسی نماینده ولی فقیه در خراسان و تولیت آستان قدس رضوی / ۱۸

پیام تسلیت جامعه مدرسین حوزه علمیه قم / ۱۸

رهبر معظم انقلاب: آیت‌الله معرفت خدمات ارزشمندی در تفسیر و علوم قرآنی به جامعه عرضه داشته‌اند

آیت‌الله آقای حاج شیخ محمدهادی معرفت رحمه‌الله علیه‌الیه رایه حوزوی علمیه و علما و فضیلتی قرآنی و مردم‌وفادار تمویبه خانوادگی و فرزندان محترم ایشان تسلیت می‌گویم.

این روحانی عالی مقام خدمات ارزشمندی در زمینه تحقیقات و تألیفات دینی به ویژه در تفسیر و علوم قرآنی به جامعه علمی کشور عرضه داشته‌اند و تألیفات ایشان یادگارهایی ماندنی به شمار می‌آید.

ایشان همچنین در عرصه‌های مجاهدات ملت ایران در دوره‌های گوناگون حضور داشته‌اند و فرزندان در دفاع مقدس به فیض شهادت رسیده‌اند. از خداوند متعال علو درجات این فقید سعید را مسألت می‌کنم.

گروه سیاسی: این روحانی عالی مقام، خدمات ارزشمندی در زمینه تحقیقات و تألیفات دینی به ویژه در تفسیر و علوم قرآنی به جامعه علمی کشور عرضه داشته‌اند و تألیفات ایشان یادگارهایی ماندنی به شمار می‌آید.

به گزارش خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) در پی درگذشت عالم خدمتگزار و قرآن‌پژوه آیت‌الله آقای حاج شیخ محمدهادی معرفت رحمه‌الله علیه‌الیه، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی پیام تسلیت صادر فرمودند.

متن پیام به این شرح است:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
درگذشت عالم خدمتگزار و قرآن‌پژوه

پیام تسلیت رئیس جمهور به مناسبت ارتحال آیت‌الله معرفت

فقدان این عالم گرانقدر که فرزند عزیز خود را نیز در جریان جنگ تحمیلی در راه انقلاب اسلامی تقدیم نمود و سال‌های مدیدی را صرف تبیین معارف اسلامی، قرآن و تربیت شاگردان برجسته در حوزه‌های علمیه نمود، به محضر حضرت بقیه‌الله اعظم (عج)، مقام معظم رهبری، مراجع عظام، علمای اعلام و فضیلتی حوزه علمیه به ویژه بیت معظم آن مرحوم تسلیت عرض نموده و علو درجات آن عالم وارسته را از ذات باری تعالی مسألت می‌نمایم.

گروه سیاسی: دکتر محمود احمدی‌نژاد رئیس جمهور در پیامی ارتحال آیت‌الله محمدهادی معرفت را تسلیت گفت. به گزارش خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) به نقل از دفتر امور رسانه‌های ریاست جمهوری، متن پیام رئیس جمهور به شرح ذیل است:

اللهم وانا لله راجعون
خیر ارتحال آیت‌الله محمدهادی معرفت موجب تأثر و تأسف فراوان اینجانب گردید.

خاتمی: رحلت مفسر والا نگر قرآن کریم، خسارتی سنگین برای حوزه‌های دینی بود

فضیلت و دانایی بزرگ، و آثار او راهگشا خواهد بود.

رحلت عالم روشن اندیش، فقیه عالیقدر و مفسر والا نگر قرآن کریم، حضرت آیت‌الله محمدهادی معرفت رضوان‌الله تعالی علیه خسارتی سنگین برای حوزه‌های علمی دینی و عرصه دین و دانش و فرهنگ بود که امیدوارم خداوند با لطف خود آن را جبران فرماید.

یاد این بزرگ که عمر پربار خود را در شناخت و شناساندن معارف بلند دینی صرف کرد و روشن بینانه در کار گشایش گره‌هایی بود که در فهم درست آیین خداوند ایجاد می‌شود، همواره برای همه دوستداران فضیلت و دانایی بزرگ، و آثار او راهگشا خواهد بود.

بدینوسیله این مصیبت بزرگ را به حوزه‌های علمی و دینی و به همه بستگان معزز آن عزیز، بخصوص برادران بزرگوار آن مرحوم و نیز فرزندان ارجمندش تسلیت عرض می‌کنم و از پیشگاه حضرت حق متعال، برای آن فقید والا مقام علو درجات و برای بازماندگان مکرم صبر و اجر مسألت دارم.

گرومسیاسی: رحلت عالم روشن اندیش، فقیه عالیقدر و مفسر والا نگر قرآن کریم، حضرت آیت‌الله محمدهادی معرفت رضوان‌الله تعالی علیه خسارتی سنگین برای حوزه‌های علمی دینی و عرصه دین و دانش و فرهنگ بود که امیدوارم خداوند با لطف خود آن را جبران فرماید.

به گزارش خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) به نقل از روابط عمومی مؤسسه بین‌المللی گفت‌وگوی فرهنگ‌ها و تمدن‌ها، حجت‌الاسلام والمسلمین سیدمحمد خاتمی، رئیس‌جمهور سابق کشورمان در پیامی درگذشت آیت‌الله محمد هادی معرفت را تسلیت گفت. متن کامل این پیام بدین شرح است:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
اِنَّاللّٰهَ وَاَنَا لِهٖ رَاجِعُونَ

جناب حجت‌الاسلام والمسلمین آقای حاج شیخ محمدیاقرب معرفت

یاد این بزرگ که عمر پربار خود را در شناخت و شناساندن معارف بلند دینی صرف کرد و روشن بینانه در کار گشایش گره‌هایی بود که در فهم درست آیین خداوند ایجاد می‌شود، همواره برای همه دوستداران

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی همچنین در این پیام تصریح کرده است: «حوزه‌های علمی شیعه هرگز جهد بلیغ آیت‌الله معرفت در گشودن زوایای نو در تفسیر قرآن کریم و حل دشواری‌ها و پیچیدگی‌های این فن شریف را از یاد نمی‌برد، همچنان که فراموش نمی‌توان کرد او چندان برخی از دشوارترین مسایل فقهی را که سال‌ها پیچیدگی آنها ذهن بسیاری از پژوهشگران را به خود مشغول ساخته بود، با مهارت تحلیل کرد و استاثانه به سرانجام رساند.»

در ادامه پیام تسلیت وزیر ارشاد آمده است: «مرتبه علمی استاد معرفت آن هنگام در جایگاه حقیقی خود دیده خواهد شد که عظمت اخلاقی و سلوک توأم با پرهیز و پارسایی او نیز بدان افزوده شود. آیت‌الله معرفت هر چه بر خود سخت گرفت و برای تعظیم و تجلیل معارف الهی کوشید، اهل آسان‌گیری بر دیگران و خدمت بی‌منت به طالبان دانش و فضیلت بود.»

وی در پایان درگذشت این عالم وارسته را به محضر ولی عصر (عج)، مقام معظم رهبری، مراجع بزرگوار، حوزه‌های علمیه و بیت مکرم ایشان تسلیت گفت و برای آن روح قدسی، علو مرتبه از درگاه حضرت حق را مسألت کرد.

گروه فعالیت‌های قرآنی: حوزه‌های علمی شیعه هرگز جهد بلیغ آیت‌الله معرفت را در گشودن زوایای نو در تفسیر قرآن کریم و حل دشواری‌ها و پیچیدگی‌های این فن شریف از یاد نمی‌برد.

به گزارش خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا)، «محمد حسین صفار هرنیدی» وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی طی پیامی، از رحلت عالم جلیل‌القدر آیت‌الله «شیخ محمد هادی معرفت» را تسلیت گفت.

در این پیام آمده است: «سلسله جلیله عالم‌ان شیعه بار دیگر یکی از ذخیره‌های ارزشمند خود را از کف داد. آیت‌الله حاج شیخ محمد هادی معرفت، ابوالشهادت مفسر برجسته قرآن، فقیه میرز و اصولی صاحب سبک در حالی جمع مؤمنان و دین‌پروهان را بدرود گفت و به جانب ملکوت پرکشید که جامعه دینی ایران به زودی قاتر به جبران این ثلمه بزرگ نخواهد بود.»

همچنین در ادامه این پیام آمده است: «آیت‌الله معرفت سال‌ها چون معلمی مهربان و پندری دانش‌ورانه تربیت خیل کثیری از جوانان جویای فضیلت پرداخت و اکنون که دیگر

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی: حوزه‌های علمی شیعه هرگز جهد آیت‌الله معرفت را در گشودن زوایای نو در تفسیر قرآن از یاد نمی‌برد

در میان ما نیست، خلخوشیم که آثار علمی آن مفسر معرفت‌جو و انبوه شاگردان اندیشمندش، ریشی را که آن مرد بزرگ برافراشت به شایستگی به مقصد خواهند رساند.»

رایحه

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی

شماره بیست و هفتم

پانزدهم آبان ۱۳۹۸

آیت الله «معرفت» به حق چشمه جوشان معرفت بود

گروه خبرنگاران افتخاری / امیر محسن سلطان احمدی: مرکز مدیریت حوزه علمیه فارس، با صدور اطلاعیه ای به مناسبت رحلت مفسر بزرگ شیعی، آیت الله معرفت (ره) این ضمیمه دردناک را به مراجع تقلید و حوزه های علمیه تسلیمت گفت.

به گزارش خبرنگار افتخاری ایگنا به نقل از روابط عمومی مرکز مدیریت حوزه علمیه فارس، متن این اطلاعیه به شرح زیر است:

«بسم الله الرحمن الرحيم

پیامبر اکرم (ص) فرمود: اشراف امتی اصحاب اللیل و حملهی القرآن (اشراف امت من، شب زنده داران و حاملان قرآنند)

هنوز چندی از رحلت مرجع عالی قدر جهان تشیع حضرت آیت الله تبریزی و رحلت دانشمند ارجمند حضرت آیت الله دوائی نگذشته بود که در آستانه ملامت زدن و لنده و سوگواری سالار شهیدان حضرت ابا عبدالله الحسین علیه السلام، جهان اسلام به سوگ عالم ربانی حضرت آیت الله معرفت که به راستی از حاملین قرآن کریم بود، مبتلا گردید.

اندیشمند محقق که سالیان زیادی از عمر با برکتش را صرف خدمت به قرآن کریم و عترت پیامبر (ص) نمود و حقا که در این راه تلاش خستگی ناپذیر بود، این عالم بزرگوار و پرتوان که سهم بسزایی در رفع محجوریت از ساحت مقدس قرآن کریم داشت، از طریق انجام پژوهشهای متعدد و به خصوص با تألیف کتاب ارزشمند و منحصر به فرد التمهیدی علوم القرآن در یازده جلد، افتخارهای نازمانی در علوم و معارف قرآنی گشود و به ترتیب شاگردان فراوانی در حوزه و دانشگاه همت گماشت.

حضرت آیت الله معرفت به حق چشمه جوشان معرفت بود و کتب و شاگردان وی ذخایری گرانبه که باید حوزه و دانشگاه قدر آنها را بدانند.

بی شک رحلت این بزرگوار، از مصداق بارز ادوات العالم الفقیه لثم فی الاسلام ثلمه لا یسدها شیء خواهد بود.

مرکز مدیریت حوزه علمیه فارس رحلت غم انگیز این عالم فرزانه را به ساحت مقدس بقیعہی الله الاعظم ارواحنا لکدله، مراجع عظام به خصوص رهبر معظم انقلاب اسلامی، حوزه های علمیه، دانشگاه ها، شاگردان و بیت مکرم ایشان تسلیمت می گوید.»

بیانیه جمعی از فضلا و قرآن پژوهان حوزه و دانشگاه در ارتحال آیت الله معرفت (ره)

«آیت الله معرفت» در شمار حاملان کتاب الهی بود

گروه اندیشه: آن مرحوم از فقیهان مستقل و در شمار حاملان کتاب الهی بود و نقد عمر را در جستجوی گوهرهای معرفت صرف کرد.

به گزارش خبرنگاری قرآنی ایران (ایگنا)، جمعی از فضلا و پژوهشگران قرآنی حوزه و دانشگاه بیانیه ای را به مناسبت ارتحال عالم ربانی، آیه الله معرفت (ره) صادر کرده اند.

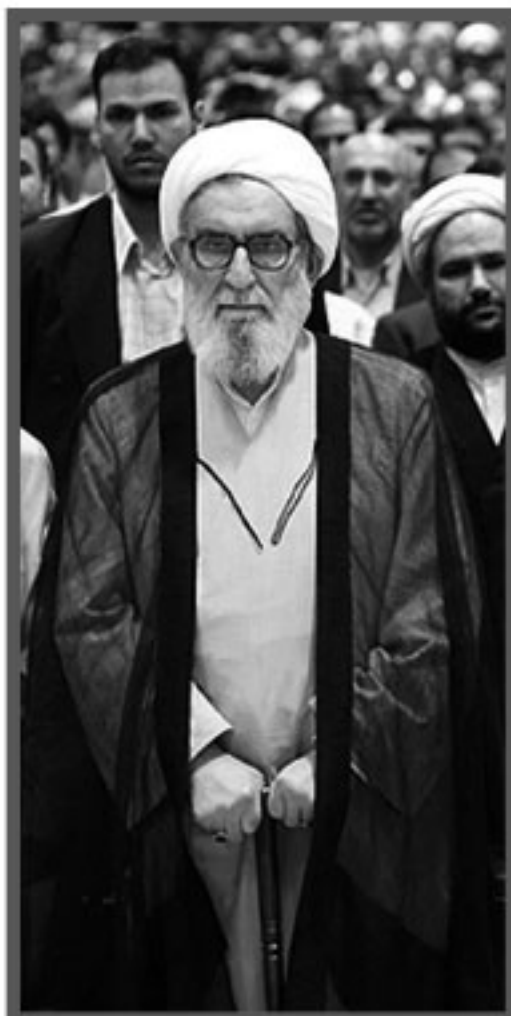
در این بیانیه می خوانیم: «ارتحال عالم ربانی و قرآن شناس بزرگ عصر حاضر، حضرت «آیت الله حاج شیخ محمد هادی معرفت»، موجب تأسف و تأثر گردید. آن مرحوم از فقیهان مستقل و در شمار حاملان کتاب الهی بود، «مرحوم آیت الله معرفت»، نقد عمر را در جستجوی حقیقت گوهرهای معرفت صرف کرد و با نوآوری و آزاداندیشی و اجتهاد تحقیقی، به نکته ها و دقیقه های دست یافت که در تاریخ معرفت شناسی دینی، به نام اوضیض و ثبت خواهد شد.

درگذشت این استاد فرزانه، شاهراهی برای حوزه های علمیه و خسارتی عظیم به کاروان فرهنگ و دین است»

این قصه را الم باید و از قلم هیچ نباید از خداوند متعال برای آن مرحوم پادش گران می طلبیم و به خانواده محترم و همه شاگردان وی در حوزه های علمیه تحفه، قم و مشهد، تسلیمت و تعزیت عرض می کنیم.

«فسلام علیه یوم ولد و یوم مات و یوم بیعت حیا».

محمد علی مهدوی راد، مهدی مهریزی، کاظم قاضی زاده، سید علی ایازی، سید حسن اسلامی، محمد اسفندیاری، محمد صادق کملان، محمد جواد نجفی، محمد کاظم رحمان ستایش، محمد مرادی، محمد حسین دراهتی، محمد صحتی، محمد عبدالطیبان، سید مصطفی مطیع چینی، محمد رضا موحدی، علی رفیعی قعلا مردوشتی، حسن پویا، حسین علیزاده، رضا بابایی، هادی ربانی، کاظم شاکر، علی صدراپی خویی، علی محمودی.

آیت الله واعظ طبسی: فعالیت های قرآنی آستان قدس رضوی مرهون تلاش های آیت الله معرفت است

حضرت بقیه الله الاعظم امام زمان (ارواحنا ثواب مقدمه فداد)، رهبر معظم انقلاب اسلامی (مدظله العالی)، مراجع عظام و علمای اعلام، حوزه های علمیه، فرزندان معزز و بیت شریف ایشان تسلیت عرض می نمایم. فقدان این فقیه ربانی به ویژه برای آستان قدس رضوی و دانشگاه علوم اسلامی رضوی که بخش عمده ای از خدمات و تلاش های علمی و قرآنی خود را مرهون بیش از یک دهه حضور ارزشمند و همکاری خالصه و صمیمانه ایشان با این مجموعه مقدس می داند، سخت و بسیار غم انگیز است.

در جوار مرقد مطهر حضرت ثامن الائمه (علیه السلام) از پیشگاه خداوند متعال برای آن فقید سعید علو درجات و مزید رحمت و مغفرت و برای یازماندگان محترم صبر و اجر مسألت می نمایم.

عباس واعظ طبسی

نماینده ولی فقیه در خراسان و تولیت آستان قدس رضوی

گروه سیاسی: در پی درگذشت آیت الله حاج شیخ محمد هادی معرفت، روز گذشته از سوی آیت الله واعظ طبسی، نماینده ولی فقیه در استان خراسان پیام تسلیتی صادر شد. به گزارش خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) شعبه خراسان رضوی، متن کامل پیام تسلیت آیت الله واعظ طبسی به این شرح است:

بانائز و تأسف عمیق ارتحال عالم جلیل القدر و مفسر قرآن حضرت آیت الله حاج شیخ محمد هادی معرفت (طلب تراه) که با برخورداری از مراتب زهد و تقوی، سالیان متمادی در عرصه تعمیق و ترویج فرهنگ و معارف قرآنی، تلاش های خستگی ناپذیری بذل داشته و خدمات ارزنده ای در مسیر اعتلای تفکر اسلامی و مکتب اهل بیت عصمت و طهارت (علیهم السلام) از پایه نمودن و پایه ساخت مقدس

جامعه مدرسین حوزه علمیه قم: آیت الله معرفت در علوم قرآنی فصل نوینی ایجاد کرد

و فرزند خویش را نیز در جنگ تحمیلی تقدیم انقلاب اسلامی کرد و در صحنه علم و اجتهاد نیز با تدریس و تحصیل در نجف اشرف و قم مقدسه منشأ برکات و ثمرات فراوان گردید.

همچنین تنوع او در علوم قرآنی و تفسیر با استفاده از مکتب اهل بیت (علیهم السلام) موجب گشوده شدن فصل نوینی در زوایای غامض علم الکتاب گردید. چنانچه این آشنایی دیرینه مردم قم در کرسی موعظه و ارشاد نیز منشأ تربیت اتقان های مستعد و متعلق گردید.

جامعه مدرسین حوزه علمیه قم عروج این فقیه وارسته و عضو برجسته و والا مقام خود را به محضر بقیه الله الاعظم (ارواحنا فداد)، مقام معظم رهبری، مراجع عظام تقلید، علمای اعلام و بیت معظم ایشان تسلیت و تعزیت و حشر و نشر او در عالم ملکوت با پیامبر اعظم (ص) را از خداوند متعال مستألت می نماید.

گروه سیاسی: نتایج او در علوم قرآنی و تفسیر با استفاده از مکتب اهل بیت (علیهم السلام) موجب گشوده شدن فصل نوینی در زوایای غامض علم الکتاب گردید.

به گزارش خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) جامعه مدرسین حوزه علمیه قم با صدور اطلاعیه ای، ارتحال آیت الله محمد هادی معرفت را تسلیت گفت. متن اطلاعیه ای جامعه مدرسین حوزه علمیه قم به این شرح است:

«بسم الله الرحمن الرحیم
انا لله وانا الیه راجعون»

«من المؤمنین رجال صدقوا ما عاهدوا الله علیه فمنهم من قضی نحبه و منهم من یتظرون ما بدلوا تبدیلاً»

ارتحال عالم جلیل القدر، مجاهد فی سبیل الله و اصولی میرزا، حضرت آیت الله محمد هادی معرفت موجب تأثر و تأسف شدید گردید.

این اسوه مجاهدت که از سال های پیش از انقلاب در صحنه مبارزه با رژیم پهلوی پیش قدم بود

رایحه

روزه رحلت آیت الله معرفت

شماره بیست و هفتم

پانزدهم اسفند ۱۳۹۵

گفت و گوهایی درباره آیت الله معرفت پس از رحلت

- ۲۰/ «آیت الله معرفت»: احیاگر علوم قرآنی
- ۲۲/ تلاش بی وقفه؛ بهترین خاطره‌ی من از پدر
- ۲۴/ مراسم تشییع بیکر مطهر آیت الله معرفت
- ۲۶/ بررسی نقاط قوت اثر تفسیری آیت الله «معرفت» در گفت و گویا «رضایی اصفهانی»
- ۲۸/ بررسی ویژگی های علمی، اخلاقی و آراء نوین آیت الله «معرفت»
- ۳۰/ «حجاب معاصرت»، علت ناشناخته ماندن مرحوم «معرفت» است
- ۳۰/ آثار آیت الله «معرفت» بی نظیر است
- ۳۱/ مقایسه دیدگاه بطن (آیت الله معرفت) با دیدگاه «حقایق قرآنی ماوراء الفاط (علامه طباطبایی)»
- ۳۱/ آیت الله معرفت چهره‌ای برجسته در قرآن شناسی و فقهی بزرگوار بود
- ۳۲/ بررسی ویژگی های علمی آیت الله «معرفت» در گفت و گو با استاد «ابازی»
- ۳۳/ آیت الله «معرفت» در «فقه» و «تفسیر»، تخصص ویژه‌ای داشتند
- ۳۳/ آیت الله معرفت مفسری توانا و فقیهی نوآور بود
- ۳۴/ پیوند بین فقه و اصول با علوم و معارف قرآنی و ویژگی ممتاز آیه الله معرفت» بود
- ۳۴/ آیت الله معرفت (ره) در تبیین مبانی حکومت اسلامی نقش ویژه‌ای داشت

«آیت الله معرفت»؛ احیاگر علوم قرآنی

گروه اندیشه: آثار «آیت الله معرفت» با توجه به نیازهای عالم اسلام و کمبودهای موجود در حوزه های علمی است به گونه ای که می توان وی را احیاگر اخیر علوم قرآنی در حوزه های علمی دانست.

گوشه ای از زندگی پر برکت آیت الله معرفت

تولد و خانواده

به گزارش خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا)، آیت الله مرحوم «محمد هادی معرفت»، استاد حوزه و قرآن پژوه سخت کوش معاصر در سال ۱۳۰۹ هجری شمسی در کربلای معلی در میان خانواده های روحانی و دوست دار قرآن و عترت به دنیا آمد. پدرش مرحوم «شیخ علی معرفت» از روحانیان با فضیلت بود که از پانزده سالگی ساکن کربلا شده بود.

خاندان وی همه اهل علم و تقوا بودند و در این راستا سابقه ای ۳۰۰ ساله داشتند و همگی فرزندان مرحوم «شیخ عبدالعالی میس» صاحب رساله «مسیب» بودند که از قریه «میس جبل عامل لبنان» به اصفهان هجرت می کند و جد بزرگ «آیت الله معرفت» با اهل و عیالش بکر بلا می رود و در آن جا زندگی می کند.

تحصیلات و سلوک علمی

«آیت الله معرفت»، تحصیلات خود را در مکتب خانه های آن روزگار آغاز کرد و حتی کتاب «جامع المقدمات» را هم در آن مکتب خانه فرا گرفت. پس از آن وارد «حوزه علمیه مکر بلا» شد و با تلاش فراوان به فراگیری دروس دوره سطح پرداخت. بخشی از دروس سطح را نزد پدر و بخش دیگری را نزد استادان حوزه علمیه مکر بلا فرا گرفت. پس از آن به درس خلیج فقه و اصول رفت و یک دوره خارج اصول و بخشی از خلیج فقه را در همان حوزه مبارک به پایان رساند.

هجرت از کربلا به نجف اشرف

سهس برای بهره مندی از محضر «آیت الله خویی» و دیگر استادان حوزه علمیه نجف، وارد این شهر شد. در آن جا نیز از محضر علمای فرزانه، بهره های فراوان برد. پس از آن وارد حوزه علمیه قم شد و پس از چندی شرکت در درس مرحوم «میرزاهاشمی آملی».

تدریس رسمی خود را آغاز کرد.

این جوینده تشنه علم در طول سال های تحصیل، همواره با تدریس کتب و دروس حوزوی بازنماید حتی به تدریس دروسی که امروزه در حوزه ها متداول نیست - مانند ریاضیات - می پرداخت و همراه با تحصیل و تدریس، به پژوهش در گستره های گوناگون علمی و دینی می پرداخت. در این راه، از هیچ تلاشی دریغ نمی ورزید؛ به گونه ای که به گفته خود گاه تا سحر برای حل مسأله ای بیدار می ماند و به تأمل و کاوش در کتب مختلف می پرداخت.

«آیت الله محمد هادی معرفت»، در سال های تحصیل خود محضر علمای بزرگ و استادان سرگرمی را درک کرد. «جامع المقدمات» را در مکتب خانه نزد مرحوم «شیخ علی اکبر نائینی» فرا گرفت و بخشی از دروس مقدمات را به همراه پسر عموی خود، مرحوم «شیخ محمد جواد معرفت» نزد پدر آموخت. «سیوطی» را نزد مرحوم «شیخ سعید تنکابنی» و مغنی، «معالم» و «کفایه» را نزد مرحوم «شیخ محمد حسین مازندرانی» فرا گرفت.

برای فراگیری «مطول»، به محضر «ادیب نیشابوری» مشرف شد و بخشی از قوانین را نزد «سید حسن آقامیر» خواند. یک دوره خارج اصول و بخشی از خارج فقه را نزد مرحوم «آیت الله شیخ یوسف بیار جمندی» خراسانی آموخت.

با ورود به حوزه علمیه نجف، به درس «آیت الله خویی» رفت و یک دوره کامل اصول و بخشی از فقه را از ایشان فرا گرفت. همچنین به درس استادان بزرگی چون «آقا میرزا باقر زنجانی»، «شیخ حسین حلی»، «آیت الله حکیم» و «مرحوم قاضی» شرفیاب شد و تا زمانی که در نجف بود به درس «امام خمینی (ره)» می رفت و از آن بهره می برد.

هجرت به قم

پس از هجرت به قم، حدود دو سال به درس مرحوم «میرزا هاشم آملی» رفت و پس از آن، تدریس را ادامه داد و در ضمن آن به تألیف می پرداخت. از دوستان وی می توان مرحوم سید «عبدالرضا شهرستانی» و مرحوم «حاج آقا محمد شیرازی» را نام برد.

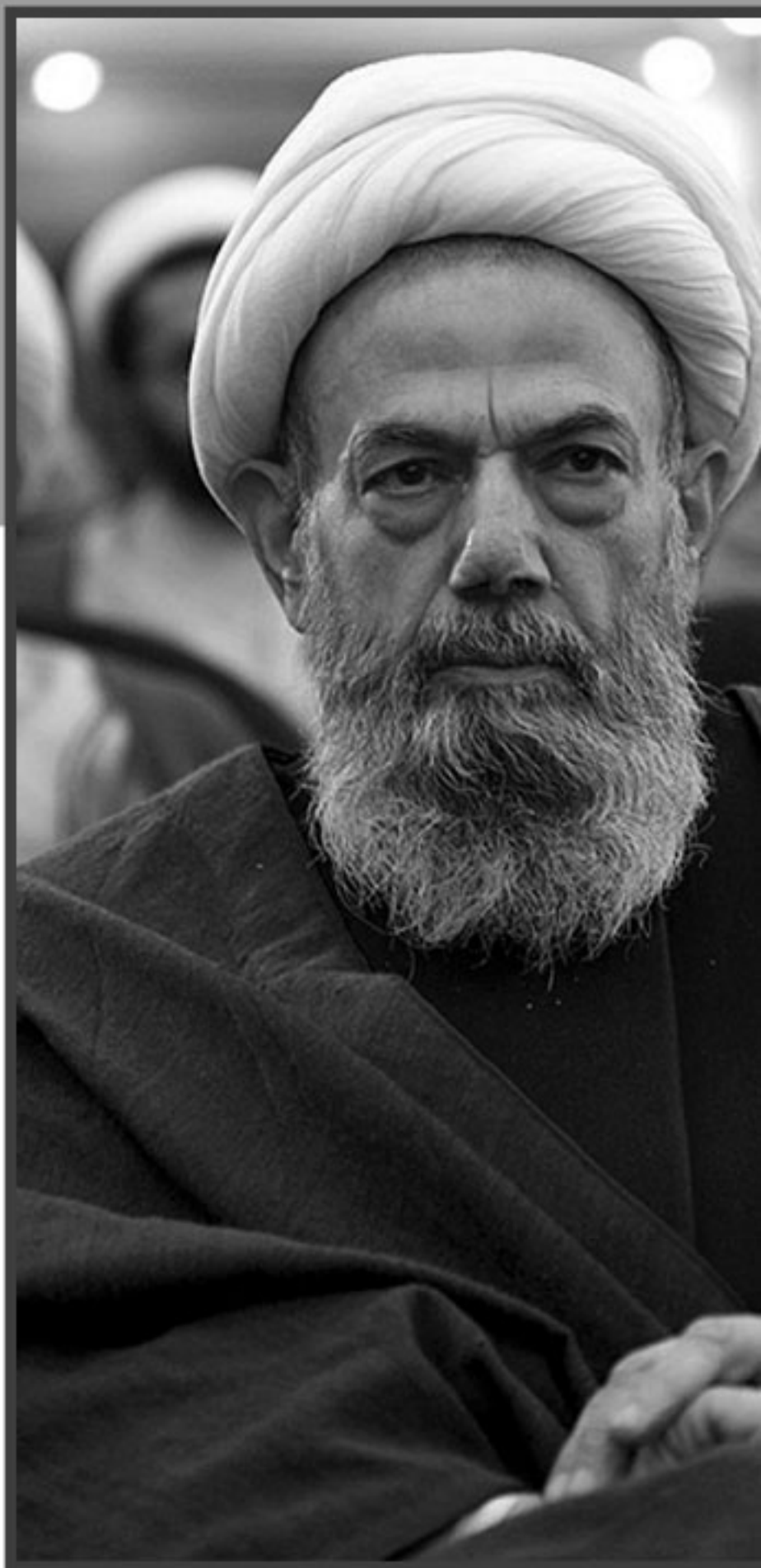
«آیت الله محمد هادی معرفت» در طول عمر خود خدمات علمی و فرهنگی بسیاری را به جامعه شیعی ارزانی داشته است. او در کربلا با

رایحه

روز و رخت آیت الله معرفت

شماره هجتم

پانزدهم مرداد ۱۳۸۵

گروهی از فضلای آن دیار با سرپرستی «حجت الاسلام و المسلمین شهرستانی»، مجله‌ای رایه‌نام «جوبه‌ی المسائل الدینیة» منتشر ساختند که در آن به شبهات گوناگونی که در گستره‌های مختلف دینی مطرح می‌شد، پاسخ می‌دادند.

وی در طول سالیان تحصیل و پس از آن، همواره به تدریس علوم دینی در حوزه‌های علمیه کربلا، نجف و قم اشتغال داشته است و از این رهگذر، شاگردان فرهیخته‌ای را تربیت کرده و به عالم اسلام ارزانی داشته است که این تلاش، هم اکنون نیز ادامه دارد؛ بخشی از این تدریس‌ها، تدریس علوم قرآنی بوده است که با توجه به نیازهای عالم اسلام و کمبودهای موجود در حوزه‌های علمیه، آثار و برکات فراوانی را به همراه داشته است؛ به گونه‌ای که می‌توان «آیت الله معرفت» را احیاگر دروس علوم قرآنی، در عصر اخیر در حوزه‌های علمیه دانست. این راسخ در علم یکی از فرزندان خود به نام «علی معرفت» را نیز در کربلای پنج تار ایمان، اسلام و وطن کرد.

آثار مکتوب

ایشان در طول عمر با برکت خود کتاب‌ها و مقالات فراوانی چون «ولایت فقیه»، «آموزش علوم قرآن»، «تاریخ قرن»، «التفسیر و المفسرون»، «التهمید فی علوم القرآن»، «شبهات و ردود حول القرآن الکریم» و «التفسیر الأثری الجماع» را تألیف کرد.

وفات

آیت الله «محمدحادی معرفت»، غروب جمعه ۲۹ دی ماه ۱۳۸۵ در سن ۷۶ سالگی دعوت حق را لبیک گفت. روحش شاد و راهش پررهرو باد.

فرزند آیت الله معرفت: فرزندان آیت الله معرفت: فرزندان آیت الله معرفت:

تلاوتی شبی و وقفه؛ بهترین خاطره‌ای من را یادیدر

گروه اندیشه: هیچ‌گاه آیت الله «معرفت» را در حال فراغت و گذراندن زمان ندیدم؛ با وجود نراحتی قلبی همواره در حال تحقیق و تدریس بودند و جلسات درس و بحث خود را تعطیل نمی‌کردند.

دکتر «مهدی معرفت»، فرزند آیت الله «معرفت» و استاد مکانیک دانشگاه تربیت مدرس در گفت‌وگو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) درباره پدر بزرگوارش (آیت الله معرفت)، ضمن بیان مطلب فوق‌گفت: «هر چند معمولاً بزرگان در چنین مواردی فرد را از تحرک منع می‌کنند ولی ایشان همواره احساس نشاط می‌کردند.

حتی آخرین جلسه در شان بعد از وفات ایشان لغو شد؛ یعنی غروب جمعه، بعد از نماز مغرب و عشا که طلاب برای درس آمده بودند، متوجه شدند که ایشان در قافه را باغ گفته است.»

دکتر «مهدی معرفت» با اشاره به بهره‌گیری خود از دانش آیت الله «معرفت» گفت: «از سنین کودکی جلسه قرآن در روزهای ماه مبارک رمضان و در منزل تشکیل می‌شد که همه افراد خانواده در آن حضور داشتند و هر کدام آیاتی از قرآن را تلاوت می‌کردند سپس پدر تجوید و سایر علوم قرآنی را آموزش می‌دادند.»

وی در ادامه افزود: «نشاطی که ایشان در انجام امور قرآنی، اسلامی و حوزوی داشتند، باعث شده بود که بتوانند بر بیماری و نراحتی جسمانی فائق شوند.»

فرزند آیت الله «معرفت» مهربانی و خوش اخلاقی را از بارزترین ویژگی‌های اخلاقی استاد «معرفت» دانست و اظهار کرد: «ایشان بسیار مواظب بودند که به کودکان ظلم نشود و کودکانه با آن رفتار نشود و می‌فرمودند باید با آنها برخورد بزرگوارانه شود.»

وی با اشاره به نحوه برخورد ایشان با جوانان، دانشگاهیان و نسل روز تصریح کرد: «از آنجاییکه تمامی تحقیقات استاد در جهتی بودند که نیازهای روز حوزه و جوانان به علوم اسلامی و مسائل فکری برآورده شود، به جوانان نگاه ویژه‌ای داشتند.»

عضو هیئت علمی دانشکده فنی دانشگاه تربیت مدرس در تشریح چگونگی تحقیقات این اندیشمند بزرگ جهان اسلام گفت: «ایشان هیچ وقت به دنبال رد بعضی نظرات نبودند و تنها به اثبات و نشان دادن حقایق مربوط به مسائل مختلف، با بهره‌گیری از تمامی متون می‌پرداختند؛ به همین دلیل کارهایشان بسیار پایه‌ای، اساسی و کلاسیک بود.»

پاسخ گویی به نیازهای جامعه

از آنجاییکه تمامی تحقیقات استاد معرفت در جهتی بود که نیازهای روز حوزه و جوانان به علوم اسلامی و مسائل فکری اساسی برآورده شود، به جوانان نگاه ویژه‌ای داشتند

اندیشه تأثیرگذار

اثرگذاری فراوان اندیشه‌های استاد معرفت بر بسیاری از مسائل و حتی قوانین از طریق جلسات درس، تربیت طلاب و آرائی که بیان می‌کردند قابل مشاهده است

کتاب «صیانه القرآن»

در این کتاب ابهامات مختلفی از جمله شبهه در مورد آیه تطهیر پاسخ داده شده است و اثبات شده که تحریفی در قرآن صورت نگرفته است

نگاه نقادانه:

آیت الله معرفت مسائل مطرح شده را موشکافانه و نقادانه بررسی می‌کردند و با همان روشهای منطقی و متداول که مورد پذیرش تمام علما بود، به نتایج بسیار جدیدی رسیدند

وی افزود: «این محقق بزرگ به جای پاسخگویی به سوالات جزئی و کوچک، مسأله و ابهام شکل‌مبانی بررسی و ارائه می‌کردند و نظرات شیعه مبتنی بر علوم اهل بیت را بیان می‌کردند.»

دکتر «معرفت» با اشاره به کتاب «تحریف‌ناپذیری قرآن» و مطلب آن، این کتاب را از برجسته‌ترین آثار پدر فاضل و تصریح کرد: «بعضی از وهابیان و مغرضین، شیعه را متهم می‌کنند که قرآن را تحریف کرده است و ادله ضعیفی هم برای اثبات گفته‌های خود ذکر می‌کنند که مورد توجه علمای شیعه نیست.»

وی درباره کتاب «صیانه القرآن» گفت: «در این کتاب ابهامات مختلفی از جمله شبهات مربوط به آیه تطهیر پاسخ داده شده است و قرآنی که در اختیار ماست از لحاظ متن و محتوا با آنچه که بر پیامبر اکرم (ص) نازل شده است، مقایسه شده و از طریق علوم اسلامی و حتی علوم و گزارش‌های تاریخی اثبات شده که تحریفی در آن صورت نگرفته است.»

دکتر «معرفت» ویژگی‌های خاص این کتاب را عامل شهرت بیشتر آن در بین جوامع اهل سنت عنوان و تصریح کرد: «اهل سنت متوجهند که چگونه یک شیعه آن هم بعد از گذشت ۴ قرن چنین مطلبی را نوشته است؛ چرا که مطالب ذکر شده در کتاب جای هیچ‌گونه بحث و فرض وزنی را برای افراد متصف باقی نمی‌گذارد.»

وی ضمن بیان دیدگاه‌های این عالم ربانی درباره جایگاه شایسته قرآن کریم گفت: «ایشان با اعتقاد کامل به اینکه قرآن کتاب هدایت است و دقت بر این اصل بر نتایج خوبی رسیده بودند. استاد «معرفت» معتقد بودند که اگر ما این اصل را باور داشته باشیم با تکمیل علوم روز و مقتضیات زمان، باید پاسخ‌هایی از قرآن داشته باشیم بنابراین مشکل مهجور بودن و یا تعبیر ناصحیح یا تعالیم مذهبی و دینی که مبتنی بر واقع امر نباشد، ناشی از عدم دقت و تدبیر کافی در این امر است.»

دکتر «معرفت» با اشاره به آراء مختلف این نظریه‌پرداز بزرگ جهان اسلام یاد آور شد: «ایشان مسائل مطرح شده را موشکافانه و نقادانه بررسی می‌کردند و با همان روش‌های منطقی و متداول میان تمام علما، به نتایج بسیار جدیدی رسیدند که از جمله آن‌ها نسخ تمهیدی آیات قرآن است.»

دکتر «معرفت» درباره نظر آیت الله «معرفت» در نسخ تمهیدی آیات قرآن گفت: «هر کس به تناسب برداشتی از نسخ دارد ولی ایشان قائل به نسخ تمهیدی بودند و تعبیری

رایحه
روز و حیات آیت الله معرفت
شماره هیستمر
پانزدهم مرداد ۱۳۹۵

رایحه

ویژه رحلت آیت‌العرفت

شماره بیست

پایان مرداد ۱۳۸۵

۳۳

آقا عرض کردم که شما چندین کتاب و چند موضوع را هم‌زمان پیش می‌برید، آیا بهتر نیست که ابتدا یک موضوع را تکمیل کنید سپس به مسأله بعد بپردازید تا بدین ترتیب از انجام چند کار موازی جلوگیری شود؟ ایشان لبخندی زدند و فرمودند: «نگران نباشید همه اینها به موقع تمام می‌شود.»

استاد مکانیک دانشگاه تربیت مدرس با اشاره به کتاب «التفسیر الاثری الجامع» گفت: «این کتاب ۴ روز قبل از فوت ایشان به پایان رسید و شادی به قدری در چهره ایشان موج می‌زد که یکی از طلاب که از اعضای گروه تفسیر بود می‌گوید: «تا به حال استاد را به این اندازه خوشحال ندیده بودم.»

وی افزود: «زمانی که تفسیر سوره «بقره» به پایان رسید، طلاب به ایشان گفتند: «آیا سوره «ال عمران» را شروع نمی‌کنید؟ ایشان فرمودند: «من هرچه که لازم بود به شما آموختم و تملی روش‌ها و حرفه‌ایم را بیان کردم از این به بعد وظیفه شماست که این راه را ادامه دهید.»

دکتر «معرفت» در پایان گفت: «آخرین سخنرانی ایشان ۲۷ ساعت قبل از وفاتشان ضبط شده است که در آن پدر با وجود کسالت، نشاط و جدیت فوق العادی داشتند ولی متأسفانه اجل مانع از آن شد که شخصیت برجسته ایشان بیشتر به جامعه معرفی شود.»

خود را بعد از شنیدن و با در پالنت نقد و بررسی دیگران لبراز می‌کردند حتی بعضی اوقات در نکوداشت ایشان مطالبی مطرح شده است که انتقاد از آراء ایشان است، ایشان معتقد بودند نظریه‌های علمی و برداشت‌های افراد که مبتنی بر استدلال است، با اندیشه مخالف و موافقی همراه است و علما و جوانان نیز دلایلی برای اثبات یا نفی مسأله مورد بحث دارند که آیت الله «معرفت» به این مسأله توجه زیادی داشته و احترام و بزمای قائل بودند.»

وی در پاسخ به این سؤال که علت ناشناخته ماندن اندیشمندانی نظیر آیت‌الله «معرفت» در زمان حیاتشان چیست؟ گفت: «فضای جامعه را عموماً سیاستمداران و فعالان اجتماعی پر می‌کنند و بحث‌های علمی کلاسیک در رشته‌های مختلف مخاطب خاص خود را دارد و مانند ورزش و انتخابات و دیگر مسائل جامعه همه گیر نیست، بر این اساس ناشناخته ماندن شخصیت اندیشمندان بزرگ جهان اسلام امری طبیعی است.»

دکتر «معرفت» در ادامه گفت: «تعداد قابل توجهی از کارهای ایشان در چند سال اخیر به نتیجه رسید و تعدادی کتاب از ایشان به چاپ رسید که در معرفی شخصیتشان به جامعه بسیار مؤثر بود.»

فرزند آیت‌الله «معرفت» صفحه دیگری از دفتر خاطرات خود با پدر را ورق زد و گفت: «چند سال پیش خدمت حاج

در این زمینه داشتند و می‌فرمودند: «سخن به معنای کنار گذاشتن هیچیک از آیات قرآن کریم نیست.» بنابر نظر کارشناسان با نگاهی که ایشان به این مسأله داشتند، از بسیاری از مسائل گره‌گشایی شد و برداشت از قرآن و سایر منابع فقهی شکل روانتر و فعالیت‌تری پیدا کرد.»

وی افزود: «آیات مختلف در زمان لزومی یک مصداق داشته است ولی با تغییر شرایط و زمان، مرحله بعدی آمده است که عده‌ای این را به معنی نسخ آیه بر وضعیت قبلی می‌دانند ولی ایشان معتقد بودند که اگر شرایط تکرار شود، دوباره همان آیه حکم فرما است.»

وی یاد آورد شد: «بنابراین ما نباید در زمانی که می‌خواهیم آیات را تطبیق دهیم، بگوییم بعضی از آنها منسوخ شده است، ممکن است بعضی از آیه‌ها مطابق زمان ما باشد و بعد از تمهیدات، به وضعیت بعدی برسیم.»

فرزند آیت‌الله «معرفت» در ادامه گفت: «این نظریه در احکامی که صادر می‌شود و تنها به آخرین وضعیت و با آخرین حکم اکتفا می‌کند اعطاف بیشتری ایجاد می‌کند و بسیاری از مسائل الفراطی بعد از تمهیداتی قابل تحمل می‌شود.»

دکتر «معرفت» تربیت شاگردان برجسته و پرورش افکار نسل بعد را از دیگر ویژگی‌های استاد دانست و اظهار کرد: «ایشان نقد و بررسی را کاملاً می‌پذیرفتند و معمولاً نظر

مراسم تشیع پیکر مطهر آیت الله معرفت (ره)

رایحه

وزارت ایت الله معرفت

شماره بیست

پنجم اسفند ۱۳۸۵

۲۲

رایحه

ویژه‌جات بیت‌العرفت

شماره بیستم

پانزدهم اسفند ۱۳۸۵

گروه اندیشه: تطبیقی بودن، رویکرد تفسیری در تفسیر، نظر به برداشتی‌های نوین در حوزه تفسیر و علوم قرآن، توجه به مبانی تفسیر قبل از شروع به تفسیر و توجه به آیات تفسیر و راه کارهای آن‌ها، از نقاط قوت و نوآوری‌های «التفسیر الاثری الجامع»، اثر گرانسنگ آیت‌الله «معرفت» است.

دکتر «محمدعلی رضایی اصفهانی» در گفت‌وگو با خبرنگار لیکن دربار و ویژگی‌های کتاب «التفسیر الاثری الجامع» نوشته آیت‌الله «معرفت» ضمن بیان مطلب فوق گفت: «تفسیر قرآن کریم در طول تاریخ اسلام فراز و نشیب‌های مختلفی داشته است و روش‌ها و گرایش‌های متعددی در این زمینه هویدا شده است. کتاب گرانسنگ «التفسیر الاثری الجامع»، شیوه‌ای نوین در این سلسله تفسیری به شمار می‌آید. این اثر ارزشمند از نقاط قوت و نوآوری‌های بسیاری برخوردار است و گامی نوین در تفسیرنگاری قرآن محسوب می‌شود.

وی یکی از نقاط قوت این اثر را «تطبیقی» بودن آن دانست و در تبیین آن افزود: «این اثر مسکونی نوین را در تفسیر روایی ایجاد کرده است و این مطلب از چند جهت قابل توجه است؛ اول این که در این تفسیر برای اولین بار روایات تفسیری فریقین (شیعه و اهل سنت) در کنار یکدیگر قرار گرفته است. وجه نقد و بررسی و دلوری بین آن‌ها پرداخته شده است. دوم این که در این تفسیر علاوه بر استفاده از احادیث پیامبر (ص)

و اهل بیت (ع)، از اخبار صحابه و تابعان نیز استفاده شده است و سوم این که در این تفسیر از اقوال مفسران شیعه و اهل سنت به مناسبت مباحث استفاده شده است.»

عضو هیأت علمی مرکز جهانی علوم اسلامی امامه داد: «رویکرد تفسیری در تفسیر» یکی دیگر از امتیازات این اثر است. سبک نویسی که مؤلف در تفسیر خود برگزیده است، رویکرد تفسیری را شکل داده است؛ یعنی استفاده از احادیث و اقوال مفسران فریقین در کنار هم، بدون توهین به آن‌ها، همراه با نقد و بررسی محترمانه و عالمانه و متصفانه، رویکرد جدیدی را در تفسیر شکل داده است که از آن با عنوان تفسیر تفسیری نامی شده که جهت‌گیری تفسیری را نشان می‌دهد. نگاه تفسیری به تفسیر در عصر حاضر زمینه‌ساز وحدت مسلمانان و استفاده همگام از احادیث اهل بیت (ع) و پی‌بردن به نقاط قوت روایات فریقین و رفع نقاط ابهام و ضعف‌های آن‌ها و این رویکردی است که مسلمانان در عصر حاضر بیش از هر چیز بدان نیاز دارند.

نویسنده کتاب «پژوهشی در اعجاز علمی قرآن»، «نظریه پردازی‌های نوین در حوزه تفسیر و علوم قرآن» را از دیگر نقاط قوت اثر تفسیری آیت‌الله «معرفت» دانست و در تبیین آن گفت: «آیت‌الله «معرفت» در ضمن مقدمه وزین و علمی خویش و نیز در ضمن تفسیر، نظریه‌های جدیدی را عرضه کرده است که هر کدام در جای خود قابل

جدیدندی است که توسط ایشان به جامعه علمی عرضه شد. در مورد زبان قرآن اختلاف است که آیا بان عام (عرف عام) است یا زبان خاص (برای زرف اندیشان)؟ آیت‌الله «معرفت» نظریه‌ای ارائه می‌کند که زبان قرآن دارای مراتب مختلف است؛ چرا که ظاهری سطحی و باطنی عمیق دارد و برای هر دسته از مخاطبان مطلب ارائه می‌کند و حتی برای مخاطبان آینده در طول زمان بهره‌ای خواهد داشت.

مؤلف کتاب «رابطه علم و دین در غرب»، «توجه به مبانی تفسیر قبل از شروع به تفسیر» را از دیگر نقاط قوت اثر تفسیری ایشان دانست و گفت: «در این مورد، آیت‌الله «معرفت» به چند بحث توجه کرده است و آن‌ها را به صورت مفصل در مقدمه مورد بررسی قرار داده است که از جمله آن‌ها می‌توان به تفسیر و تأویل و ضابطه آن و راهکار روایات تأویل، بحث تفسیر به رأی و بطلان آن، زبان قرآن، این که نقاط قالب آیات قرآن از وحی است، اسلوب قرآن، حجیت ظواهر قرآن، حجیت سنت پیامبر (ص) و اهل بیت (ع) و ارزش و اعتبار سنت صحابه و تابعان اشاره کرد.

وی امامه داد: «توجه به آیات تفسیر و راهکارهای آن‌ها، پنجمین ویژگی ممتاز این اثر است. آیت‌الله «معرفت» در مقدمه، به مباحث وضع، اسباب وضع حدیث، فضائل سوره‌ها، خواص قرآن، اسرار تالیفات در تفسیر و بحث اسباب تنزیل، توجه کرده اند.»

بررسی نقاط قوت اثر تفسیری آیت‌الله «معرفت» در گفت‌وگو با «رضایی اصفهانی»

زبان قرآن از منظر آیت‌الله «معرفت»
زبان قرآن دارای مراتب مختلف است؛ چرا که ظاهری سطحی و باطنی عمیق دارد و برای هر دسته از مخاطبان مطلب ارائه می‌کند و حتی برای مخاطبان آینده در طول زمان بهره‌ای خواهد داشت.

نویسنده کتاب «المتناج و الاتجاهات التفسیریة للقرآن» در توضیح مصداق‌های پنجمین ویژگی ممتاز این اثر گفت: «خرافه‌زدایی از تفسیر و احادیث از مصداقی بارز توجه به آیات تفسیر و راهکارهای آن‌هاست. ایشان بحث‌هایی در مورد خرافات در تفسیر دارند؛ از جمله برخی از احادیث خرافی را نقل کرده و نقد می‌کنند؛ به طور مثال داستان «کلاه عجیب» ملک روم و ارسال آن برلی ملأون را نقل و نقد می‌کنند.»

این مدرس حوزه و دانشگاه از «مبانی فهم و نقد حدیث» به عنوان مصداق دیگری از ویژگی مذکور یاد کرد و افزود: «ایشان در مقدمه تفسیر، بحث مسوولی در مورد نقد سنتی و محتوایی احادیث و معیارهای آن آورده‌اند سپس نمونه‌هایی از نقدها را بیان می‌کنند.

همچنین ایشان مبحث حروف مقطعه را در اول کتاب آورده و نقد و بررسی کرده و نظر نهایی خود را مبنی بر این که حروف مقطعه، اسراری بین خدا و پیامبر (ص) است، بیان کرده‌اند. این استاد فرزانه در اول هر سوره، قرائت‌های مختلف آن را نقد و بررسی کرده‌اند و نظم هر سوره را به صورت مستقل مشتمل بر ترتیب آیات و ارتباط آن‌ها با یکدیگر و اهداف کلی سوره به طور ضمنی، فضیلت هر سوره به صورت مستقل همراه با نقد و بررسی روایات آن و تفسیر موضوعی و قواعد تفسیری را بیان کرده‌اند.»

بررسی و استفاده است. به طور مثال ایشان در مورد «تأویل» و «بطن»، دیدگاه خاصی ارائه می‌کنند و آن را مدلول التزامی می‌دانند که با الغای خصوصیت به دست می‌آید؛ یعنی پیام کلی آیه است که بر همه عصرها قابل تطبیق است و ایشان با این شیوه بسیاری از احادیث پیامبر و اهل بیت (ع) را توجیه و تفسیر می‌کنند. این دیدگاهی توانمند تحولی نوین در تفسیر قرآن به شمار آید و رمز جلوه‌دانی قرآن باشد به طوری که قصه‌ها و آیات قرآن را از حالت یک کتاب تاریخی خارج می‌سازد و به صورت یک دستور زندگی برای همه زمان‌ها و مکان‌ها و پاسخگویی نیازهای جدید بشر و قابل انطباق با پدیده‌های نو می‌سازد.»

حجت الاسلام و المسلمین «رضایی اصفهانی» در بیان نظریه‌های جدید آیت‌الله «معرفت» افزود: «نظریه کداعی معانی در تفاسیر عرفانی» یکی دیگر از نظرات ابتکاری ایشان است. ایشان استفاده معانی عرفانی از آیات قرآن را خارج از حوزه تفسیر و از نوع تداعی معانی می‌داند، در نتیجه تفسیر به رأی نخواهد بود. همچنین نظریه «زبان قرآن» از آرای

رایحه
روزگار حیات آیت‌الله معرفت
شماره بیستم
پانزدهم مرداد ۱۳۹۷

«آیت‌الله معرفت»، یک جریان قرآن پژوهی در جهان اسلام بود

کوچکترین ناراحتی پاسخ‌گویی سؤالات علمی شاگردان و محققان و پژوهشگران بود و همواره شاگردانشان را به فراگیری علم و دانش و تحقیق و پژوهش «عوت می‌کرد». «ایشان پایه‌گذار علوم قرآن در جهان شیعه بودند و کتاب «التمهید فی علوم القرآن» ایشان باعث شد که مباحث قرآن پژوهی در ایران رشد چشم‌گیری پیدا کند. این کتاب، آبرویی برای شیعه بود و می‌توان ایشان را احیاگر علوم قرآن در جهان تشیع دانست.» وی تصریح کرد: «ایشان پایه‌گذار علوم قرآن در جهان شیعه بودند و کتاب «التمهید فی علوم القرآن» ایشان باعث شد که مباحث قرآن پژوهی در ایران رشد چشم‌گیری پیدا کند. این کتاب، آبرویی برای شیعه بود و می‌توان ایشان را احیاگر علوم قرآن در جهان تشیع دانست.»

مؤلف کتاب «رابطه علم و دین در غرب» در تبیین ویژگی دیگر آیت‌الله معرفت گفت: «ایشان نظریه‌های جدیدی در حوزه قرآن پژوهی داشتند؛ به طور مثال دیدگاه ایشان راجع به «بطن قرآن» دیدگاهی نو در این زمینه به شمار می‌آید که اگر عمل شود موجب پیدایش تحول عظیمی در حوزه تفسیر خواهد بود و این دیدگاه به عنوان اولین کرسی نظریه‌پردازی در حوزه علمیه قم مطرح شد و به دنبال آن در سال ۱۳۸۳ نکو داشت این عالم فرزانه برگزار شد.»

وی ایده «نسخ تمهیدی» در بحث نسخ و دیدگاه‌های ایشان در بحث «تولید قرآن» را از دیدگاه‌های نوین دیگر ایشان دانست و بر کاربردی بودن آن‌ها تأکید کرد.

اصفهانی، دفاع «خرمندان» از حریم تشیع و اهل بیت (ع) را از ویژگی‌های برجسته آثار این قرآن پژوه معاصر دانست و افزود: «ایشان در عین حال که در کتاب «التفسیر و المفسرون» دفاع جانانه‌ای از شیعه کرده است ولی این دفاع، دفاعی مؤدبانه، عالمانه و خرمندانانه است.»

عضو هیئت علمی مرکز جهانی علوم اسلامی در تبیین ویژگی‌های برجسته آثار و تألیفات ایشان گفت: «به کارگیری روش تقریبی در نگارش، از ویژگی‌های برتر آیت‌الله معرفت است. ایشان مسائل را با حفظ وحدت شیعه و سنی مطرح می‌کرد و آن‌چه در آثار و سخنانشان بیان می‌کرد، باعث ایجاد اختلاف میان شیعه و سنی نمی‌شد؛ زیرا مباحث را با ظرافت تمام و خرمندانانه مطرح می‌کردند.»

وی از کتاب «تفسیر الاثری الجامع» به عنوان نمونه‌ای از مصداق به‌کارگیری روش تقریبی در آثار استاد یاد کرد و در توضیح آن افزود: «کتاب «تفسیر الاثری الجامع» در حقیقت تفسیر جامع شیعه و سنی و به عبارت دیگر تفسیری تقریبی است؛ تفسیری که برای اولین بار روایات شیعه و سنی در آن مطرح شد و مورد نقد و بررسی قرار گرفت و به کارگیری این روش در نگارش از ابتکارات ایشان است.»

رضایی اصفهانی آیت‌الله معرفت را فردی محقق‌پرور و پیرمهر بیان قرآن پژوهی کشور دانست و گفت: «همین حالت عطف و ایشانش موجب جذب همگان به ایشان می‌شد در تمام ساعات شبانه روز بدون

شیعه را در این کتاب به تصویر کشید. سومین اثر استاد، «التمهید فی علوم القرآن» است که بعضی از مجلدات آن به فارسی چاپ شده است. این کتاب، یک اثر مرجع و منبع است و «تاریخ قرآن» و «شبهات و ردود حول القرآن الکریم» از دیگر آثار ایشان است که در حوزه و دانشگاه تدریس می‌شوند.»

ایشان نظریه‌های جدیدی در حوزه قرآن پژوهی داشتند؛ به طور مثال دیدگاه ایشان راجع به «بطن قرآن» دیدگاهی نو در این زمینه به شمار می‌آید که اگر عمل شود موجب پیدایش تحول عظیمی در حوزه تفسیر خواهد بود.»

دکتر رضایی اصفهانی شرکت در بسیاری از محافل علمی و پژوهشی را ویژگی سوم ایشان دانست و گفت: «آیت‌الله معرفت در محافل و مراکز مهم علمی چون مرکز جهانی علوم اسلامی، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه، انجمن قرآن پژوهی حضور داشتند.»

مؤلف کتاب «پژوهشی در اعجاز علمی قرآن» ادامه داد: «ویژگی چهارم استاد، تدریس‌های ایشان است که با حدود ۳۰ سال تدریس در حوزه علمیه، شاگردان بسیاری را تربیت کردند و بسیاری از این افراد هم‌اکنون در جایگاه‌ها و کرسی‌های خوب علمی قرار دارند. همچنین تعداد زیادی پایان‌نامه در سطح کارشناسی ارشد و دکتری به راهنمایی ایشان به نگارش درآمده است که بسیاری از آن‌ها به عنوان پایان‌نامه‌ها و آثار پژوهشی ممتاز در سطح کشور شناخته شده‌اند.»

حجت الاسلام و المسلمین رضایی

تلاش، حضور در محافل علمی، تداوم در تدریس و تحصیل، دفاع «خرمندان» از حریم تشیع، به کارگیری روش تقریبی در نگارش و ارائه نظریه‌های جدید در حوزه قرآن پژوهی، «آیت‌الله معرفت» را از یک فرد به یک جریان قرآن پژوهی در جهان اسلام تبدیل کرد.

«دکتر محمد علی رضایی اصفهانی، مدرس حوزه و دانشگاه، در گفت‌وگو با خبرنگار ایکننا به مناسبت رحلت «آیت‌الله محمد هادی معرفت»، قرآن پژوه برجسته جهان اسلام، درباره شخصیت علمی این دانشمند فرزانه گفت: «وی به یک جریان قرآن پژوهی در جهان اسلام تبدیل شد، آیت‌الله معرفت، یک شخص نیست بلکه نماد یک جریان فکری در ایران و کشورهای خاورمیانه است.»

وی در تبیین ویژگی‌هایی که ایشان را از شخص، به یک جریان فکری تبدیل کرده است گفت: «آیت‌الله معرفت، فردی پرتلاش و پیکر بود به طوری که تا اواخر عمر شریفشان همچنان به تحصیل و تدریس می‌پرداختند؛ مثلاً جلد دوم از کتاب «تفسیر الاثری الجامع» ایشان همین هفته آماده چاپ شد که حاوی آخرین دیدگاه‌های وی در تفسیر آیات قرآن کریم است.»

این پژوهشگر علوم قرآنی ادامه داد: «اثر دیگر ایشان «التفسیر و المفسرون فی ثوبی القشيب» است؛ این کتاب در حقیقت پاسخی به کتاب «التفسیر و المفسرون» ذهبی است و ایشان دیدگاه‌های

بررسی ویژگی‌های علمی، اخلاقی و آراء نوین آیت الله «معرفت» در گفت و گو با حجت الاسلام «زین العابدین»

حساسیت نشان دادن، جوان را در معرض واکنش و کنجکامی قرار می‌دهد به همین دلیل ایشان در برابر چنین مسائلی بر خوردی پدرا نه داشتند

دکتر زین العابدین

استاد معرفت و غالب مفسرین شیعه و سنی به وجود بطنی برای قرآن قائلند و حتی در بسیاری از روایات بیش از ۷۰ بطن برای قرآن ذکر شده است

نظریه بطن قرآن

قاعده کلی که از هر آیه به دست می‌آید که لازمه معنای آیه همین است و در هر عصری بر مصادیق جدید آن عصر منطبق می‌شود

مرحوم استاد معرفت

ویژگی خاصی که در قرآن نهفته شده باعث شده است قرآن همان گونه نازل شده و بدون هیچ گونه زور از تمام خطرات حفظ شود

این محقق بزرگوار در جلسات علمی گفت: «سکوت و وقار ایشان مثال زدن بود و هیچ وقت در مجالس پرسش نمی‌کردند مگر جایی که از ایشان سؤال می‌شد و حتی در صورت مطرح شدن بحث‌های نادرست در باره آیات قرآن و مسائل دیگر با وجود اینکه غالباً ایشان، استاد و سرآمد مجلس بودند ولی مخالفت خود را برآزمی‌کردند چرا که در نهایت مسئله مورد بحث از ایشان سؤال می‌شد.»

وی کوتاه‌وار گشا بودن را از ویژگی بارز جوابهای این متفکر اسلامی عنوان و اظهار کرد: «پاسخهای ایشان طوری بوده که برای مخاطب ملال آور نباشد و حتی خاطرهای که نقل می‌کردند بسیار کوتاه بود.»

وی با اشاره به یکی از خاطرات خود که در مجلس درس ایشان در باره آیه ۱۰۶ سوره «مومنون» پیش آمد گفت: «در یکی از جلسات درس به بحث درباره آیه "فَلَمَّا نَفَخْنَا فِي السَّمَاءِ فَالِقَاتِ الْوَسَابِ" پیوسته پرسش‌ها و پاسخ‌ها می‌شد. هنگامی که در صورت حدیث می‌شود، هیچ یک از پیوندهای خوشاوندی میان آنها در آن روز نخواهد بود و از یکدیگر تقاضای کمک نمی‌کنند» پرداختن و عده‌ای معتقد بودند که رابطه سادات ناگسستی است و در خاتمه مسئله به استاد ارجاع داده شد و ایشان با طرح این پرسش که «آیا این آیه درباره سیدت حرفی زده و آیا عبرت (الانسانات) در آن آمده است؟» فرمودند: «شما با چه ادله‌ای این استناد را قائل شده‌اید؟» وی ادامه افزود: «ایشان فرمودند "سادات به دعای رسول الله محترم هستند ولی فرقی در روز قیامت در محاسبه آنها با دیگران وجود ندارد" و تأکید کردند که ما نباید نظر خود را به قرآن تحمیل کنیم و با اشاره به عبارت "خَلَقَ اللَّهُ الْجَنَّةَ لِمَنْ عَطَانَهُ وَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ حَيْثَمَا وَخَلَقَ اللَّهُ النَّارَ لِمَنْ عَصَانَهُ وَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ حَيْثَمَا" که خداوند بهشت را آفرید برای کسی که او را اطاعت حتی اگر بند مای از حبشه باشد و خدا جهنم را آفرید برای هر کسی که طغیان کند حتی اگر شیخی از قریش

گروه اندیشه: حجت الاسلام والمسلمین «زین العابدین»
استاد حوزه علمیه و از شاگردان برجسته آیت الله «معرفت»
در گفت و گو با خبرنگاری قرآنی ایران (ایکتا) به بیان ویژگی‌های علمی، اخلاقی، آراء نوین و خاطراتی از این قرآن پژوه برجسته جهان اسلام پرداخت.

حجت الاسلام والمسلمین «زین العابدین» از اساتید حوزه علمیه قم و از شاگردان برجسته آیت الله «معرفت» در گفت و گو با خبرنگاری قرآنی ایران (ایکتا) با اشاره به ویژگی‌های اخلاقی آیت الله «معرفت» گفت: «ایشان بسیار خوش برخورد و صمیمی بوده و هیچ گاه برای انجام کار شخصی خود کسی را مکلف نمی‌کردند.»

وی افزود: «این انسان وارسته با وجودی که با همه با محبت برخورد می‌کردند ولی با جوانان چه طلبه و چه غیر طلبه انس خاصی داشتند و برخلاف عوام که جوانان را انستهای آرزومند و مجاز در خطا می‌دانند و زمانی که اشتباهی از آنان سرزند به استاد جوان بودن عملش را توجیه می‌کنند، آیت الله «معرفت» از لغزش یک جوان بسیار ناراحت می‌شدند و در صورت مشاهده تذکر می‌دادند.»

دکتر «زین العابدین» در ادامه به بیان علت این برخورد استاد «معرفت» با جوانان پرداخت و اظهار کرد: «ایشان می‌فرمودند: "من جوان را به عنوان یک انسان مجاز در خطا نمی‌دانم بلکه او را یک انسان، با قدرت و توان علمی و تربیتی بالا می‌دانم. به همین دلیل وقتی کسی با چنین توانایی آموزشی، علمی و عملی مرتکب اشتباهی می‌شود، تحمل آن برای من بسیار سنگین است." و در واقع به خاطر جایگاه رفیعی که یک جوان در نظر ایشان داشت با این مسئله این گونه برخورد می‌کردند.»

وی با اشاره به چگونگی تربیت جوانان از سوی آیت الله «معرفت» تصریح کرد: «این معلم بزرگوار می‌خواستند

جوان را به گونه ای تربیت کنند که از ابتدا و قار خود را حفظ کند و بر این اصل می‌فرمودند: "به جای اینکه بگویم جوتم و جوانی می‌کنم باید بگویم جوانم و وقاری می‌کنم."»

سر دبیر اتاق گفت و گوی عربی مجمع جهانی اهل بیت (ع) با تأکید بر حساسیت و نحوه برخورد استاد «معرفت» با مسائل مبتلا به جوانان از جمله کشیدن سیگار تصریح کرد: «حساسیت نشان دادن، جوان را در معرض واکنش و کنجکامی قرار می‌دهد به همین دلیل ایشان در برابر چنین مسائلی برخوردی پدرا نه داشتند و وقتی جوانی را مشغول سیگار کشیدن می‌دیدند، تنها به ذکر این جمله بسنده می‌کردند که "چه خبری از آن دیدی؟" چرا که این استاد برجسته تمام جوانها را انستهای نابغه می‌دانستند و از آن‌ها انتظارات بیشتری داشتند.»

دکتر «زین العابدین» درباره ویژگی‌های بارز

رایحه

روزه حجت آیت الله معرفت

شماره پیاپی

پانزدهم اسفند ۱۳۹۵

باشد.*

سردبیر اتاق گفت و گوی و گری عربی مجمع جهانی اهل بیت (ع) نظریات بطن قرآن، نسخ تمهیدی، تنامی معنی در تفسیر حرفتی و دیدگاه‌های خاص درباره صحابه پیامبر (ص) را از جمله آرایین اندیشمندان بزرگ جهان اسلام عنوان و اظهار کرد: «آیت الله معرفت در کتب متعددی چون التفسیر و المفسرون فی ثوبه القشيب*، التفسیر الاثری للجامع* که خود مقدمه آن را نوشته‌اند، نظریه پرداز بی بطن قرآن* و التمهید* در علوم قرآن که در حوزه‌های علمیه نیز تدریس می‌شود، به بیان اندیشه‌های خود درباره مسائل مختلف قرآنی، اسلامی و فقهی پرداخته است.»

وی در ادامه به بیان نظریه بطن قرآن آیت الله «معرفت» پرداخت و تصریح کرد: «قرآن دارای یک ظاهر، یعنی همان لغاتی که گویای آیه است، است، اما آیا قرآن فقط پوسته و سطح دارد؟! ایشان و غالب مفسرین شیعه و سنی به وجود بطنی برای قرآن قائلند و حتی در بسیاری از روایات بیش از ۷۰ بطن برای قرآن ذکر شده است.»

وی افزود: «هدلی بطن قرآن را تنها روایات اهل بیت (ع) می‌دانند؛ یعنی تنها اگر روایتی از اهل بیت (ع) درباره آیه مطرح شده باشد، نشان دهند و وجود بطن برای قرآن علاوه بر ظاهر آن است.»

وی با اشاره به نظر بعضی از مفسرین درباره آیه «لعدنا الصراط المستقیم» مبنی بر این که اهل بیت (ع)، صراط مستقیم هستند، به بیان تعریف بطن قرآن از دیدگاه آیت الله «معرفت» پرداخت و گفت: «نظریه ایشان این است که قاعده کلی که از هر آیه به دست می‌آید که لازم معنای آیه همین است - در هر عصری بر مصادیق جدید آن عصر منطبق می‌شود» بر این اساس نظریه بطن قرآن بر چهار اصل استوار است که شامل به دست آوردن هدف آیه، لغتای خصوصیت غیر موثر در هدف اصلی آیه، به دست آوردن قاعده کلی از آیه برای موارد دیگر و تطبیق آیه بر مسائل جدید، می‌شود.»

استاد سطح عالی درایه و رجال حوزه علمیه قم در تشریح این نظریه به بیان مثلهایی از قرآن کریم که توسط استاد «معرفت» مورد بررسی قرار گرفته، پرداخت و اظهار کرد: «در قرآن ۶۰ آیه به مسئله مهدویت تأویل شده است و در کتابهای دیگر شیعیان و برخی کتب اهل سنت نیز از امام زمان نام برده شده است همچنین در خطبه غدیر نیز حضرت محمد (ص) می‌فرماید: «اولین امام بعد از من علی (ع) است تا مهدی (حج) که قیام خواهد کرد و زمین را پر از عدل می‌کند.»

وی افزود: «در قرآن آمده است: «و لقد کتبنا فی الزبور بعد الذکر ان الارض یرثها عبادی الصالحون» که در زبور بعد از ذکر نوشتیم که بندگان شایسته ام وارث زمین خواهند شد* و این آیه در روایات به زمان ظهور حضرت ولی عصر (حج) تأویل شده است ولی زیاد در حال حاضر صالحین وارث زمین هستند؟! همچنین یکی از علمای اهل تشن نسخه‌ای از زبور داوود در فرانسه پیدا کرده است که مشابیه این عبارت که «الصالحان در زمین قیام خواهند کرد* در آن آمده است.»

وی در ادامه گفت: «آیت الله «معرفت» و دیگر علمای ما، شیعه بودن را دلیل اصرار بر اینکه این مقوله یک امر تعبدی است، ندانستند و قرآن و اجماع شیعه و سنی را دلیل درستی این مسئله می‌دانند و معتقدند که تنها اختلاف نظر مابین اهل

سنت در زمان تولد حضرت است که شیعیان معتقدند ایشان به دنیا آمده است ولی آنها می‌گویند که حضرت در آینده به دنیا خواهد آمد.»

دکتر «زین العابدین» به کتاب «شبهه تحریف قرآن»، اثر آیت الله «معرفت» اشاره و اظهار کرد: «ایرانی که به شیعیان گرفته می‌شود این است که قرآنی که در اختیار ماست با کتابی که نزد آنهاست، مغایرت دارد و بعضاً جلیه جاشده است. اگر قرآنها چاپ عربستان که با نظر علمای اهل سنت،

متخصصان علوم قرآنی و توافقی دانشگاه الازهر مصر چاپ شده است را با قرآنها خود مقایسه کنیم، مشاهده خواهیم کرد که آنها نیز آیات شبهه‌دار در آن نوشته‌اند.»

وی آیه تطهیر را به عنوان یکی از آیات مورد بحث شیعه و سنی دانست و تصریح کرد: «در قرآنها چاپ عربستان نیز این آیه در سوره احزاب آورده شده است ولی سئوالی که مطرح می‌شود این است چرا این آیه در سوره آمده است؟! در صورتی که سوره احزاب درباره زنان پیامبر است و تمامی ضمایر به کار رفته در این سوره مؤنث است ولی در این آیه دو ضمیر مذکر آمده است؟! همچنین در مورد آیه غدیر این سئوال پیش می‌آید که چرا در میان مباحث مختلفی چون مردان، گوشت و خون این آیه آمده است؟!»

مدرس حوزه اندامه داد: «برای پاسخ به این سئوالات ذکر این مقدمه لازم است که «بغضی» از علمای برجسته اهل سنت در کتاب «صحیح» حدود ۲۰۰۰ روایت نقل کرده است و در آن نوشته است که «من این ۲۰۰۰ روایت را از چهارصد هزار روایت دروغ به دست آوردم!» یعنی چهار صد هزار روایت به پیامبر (ص) نسبت داده شده و من به سختی ۲۰۰۰ روایت صحیح را جمع آوری کرده‌ام. در صحیح «مسلم» هم که در آن چهار هزار روایت گردآوری شده است آمده است؛ این تعداد روایت از شش صد هزار روایت به دست آمده است.» وی با وجود این مسائل اگر قرآن نیز دست‌خوش همین تحریف‌عامی شد دیگر مطالب آن قابل استناد نبود و از هم پاشیده می‌شد.

وی یادآور شد: «خداوند آیه تطهیر را در جای قرار داد که ذهن خواننده در جهتی متبادر شود که شخص بگوید حتماً این آیه در بزرگ‌نساء، النبی است حال با رجوع مجدده به صحیح «مسلم» که کتاب معتقن و صحیح اهل سنت است می‌بینیم که در آن آمده است: «اهل بیت هم قاطعه، علی و الحسن و الحسین.» بنابراین همان‌طور که در قرآن آمده است: «ما نحن نزلنا الذکر و اناله لحاققون» می‌بینیم که خدا قرآن را به وسیله خود قرآن حفاظت کرده؛ یعنی ویژگی خاصی که در آن نهفته شده موجب حفظ آن شده است و خداوند طبق درایت و تقدیر الهی این آیه را در همین جا قرار داده که باعث شده این آیه همان گونه نازل شده و بدون هیچ گونه زور از تمام خطرات حفظ شود و اگر اسامی ائمه در قرآن ذکر می‌شد قطعاً کسانی که خود مخالف آنها بودند به کمک انسانهای خود فروخته به تحریف قرآن پرداخته و اسامی دیگری را

جایگزین آن می‌کردند.»

حجت الاسلام «زین العابدین»، شاگرد برجسته آیت الله «معرفت» درباره دیدگاه این محقق بزرگ در خصوص مسئله رجعت گفت: «ایشان با اشاره به آیات «وینا امتنا الثنننن و احیننا الثنننن» و «و یوم نحشر من کل امه فوجا ممن یکذب بایننا و هم یوزعون» می‌فرماید: «با توجه به آیه «تنفیخ فی الصور فاذا هم قیام بنظرون» خداوند در روز قیامت تمام مردم را محشور می‌کند و هیچ کس را از قلم نمی‌اندازد (قلم نغادر منهم احدا)، پس معلوم می‌شود در آیه اولی مربوط به روز قیامت نیست؛ زیرا طبق این آیات در این روز تنها گروهی از مردم معبوث می‌شوند در حالی که در قیامت تمام مردم محشور خواهند شد بنابراین این دو آیه مزید رجعت است.»

وی افزود: «مبعوث شدن در این روز به دو دسته تقسیم می‌شوند، گروهی که به آیات الهی کفر می‌ورزیدند و گروهی که ایمان قوی دارند و هیچ یک از علایق دنیوی آنها را به زمین ویسته نکرده است.»

دکتر «زین العابدین» پایبند نبودن آیت الله «معرفت» در پذیرش تفسیر قرآن کریم از سوی شیعه و سنی را از ویژگی‌های معنای ایشان برشمرد و تصریح کرد: «این مفسر عالیقدر با ادله کافی که از قرآن استفاده می‌کردند به تفسیر آیات می‌پرداختند و می‌فرمودند: «من آنچه را که معنای قرآن است، برداشتم می‌کنم.»

وی افزود: «ایشان علاوه بر استفاده از تعبیر علامه طباطبایی که فرمودند «القرآن بفسر بعضه بعضاً» اهل بیت (ع) را نیز ترجمات قرآن می‌دانستند و از روایات صحیح و متقن استفاده می‌کردند.»

وی ادامه داد: «استاد تأکید داشتند که ما نباید نظر خود را به قرآن تحمیل کنیم بلکه باید ببینیم قرآن چه می‌خواهد هر چند به ضرر ما باشد و ذاتاً می‌فرمودند که نباید قرآن را به ذوق و شوق و سلیقه خود تفسیر کرد و کسی که قرآن را به رای خود تفسیر کند آماده شود که جایگاهش در جهنم است. آیت الله «معرفت» معتقد بودند که باید ببینیم قرآن چه مفهوم و هدلی را می‌خواهد به ما منتقل کند و ما در جهت فهم آن تلاش کنیم. ایشان تحمیل سلیقه‌های شخصی چه از سوی شیعیان و چه از طرف اهل سنت را نادرست می‌دانست و می‌فرمود: «ما نباید به استاد حرف علمای خود نظرات خود را هر چند مخالف قرآن باشد به آن نسبت دهیم.»

آیت الله «هادوی» در گفت و گویا ایکنای: «حجاب معاصرت»، علت ناشناخته ماندن مرحوم «معرفت» است

آیت الله هادوی استاد معرفت توانایی بالایی در نگارش عربی داشتند و کسانی که اهل زبان باشند به توانایی و زیبایی قلم ایشان معترفند

مدرس خارج فقه و اصول حوزه علمیه قم
هر محقق و نویسنده‌ای که نظراتی را ارائه می‌کند ممکن است با انتقادات و نظرات مخالف هم مواجه شود ولی این به معنای ضعف و ناتوانی آن‌ها نیست

عربی استفاده کنند و به شیوایی به زبان عربی بنویسند.»
مدرس خارج فقه و اصول حوزه علمیه قم گفت: «ایشان با وجود برخورداری از مراتب بالایی علمی بسیار متواضع بودند و برخورد صمیمی استاد برای من درس بزرگی بود.»

رئیس گروه حقوق شورایی بررسی متون علوم انسانی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، آیت الله «معرفت» را به عنوان محقق که دیدگاه‌های خود را دقیق و آزادانه مطرح می‌کردند، معرفی و تصریح کرد: «ایشان مسائل را با استفاده از منابع مختلف بررسی می‌کردند، البته هر محقق و نویسنده‌ای که نظراتی را ارائه می‌کند ممکن است با انتقادات و نظرات مخالف هم مواجه شود که این در مورد استاد «معرفت» نیز صدق می‌کند و من هم نسبت به برخی آرای ایشان انتقاداتی دارم ولی این به معنای ضعف و ناتوانی این اندیشمند بزرگ نیست و آثار ایشان باید به عنوان دانشمند برجسته مباحث اسلامی و قرآنی مورد توجه قرار گیرد.»

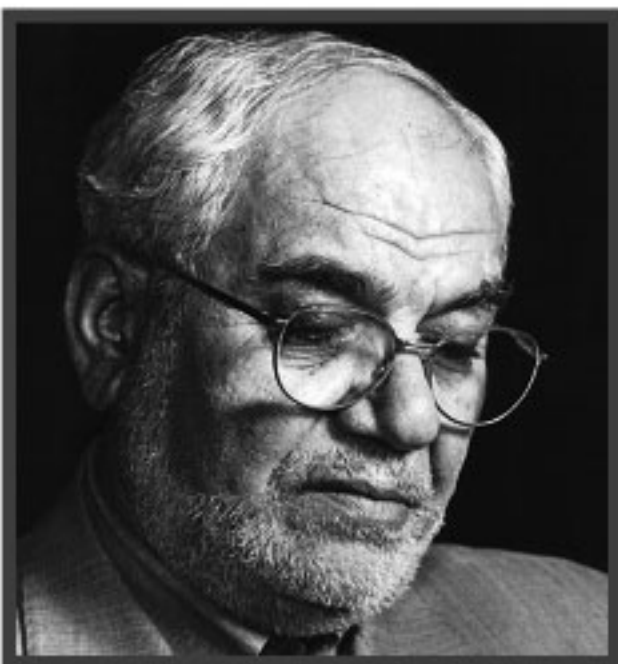
آیت الله «هادوی» با اشاره به آثار محقق فریبخته اظهار کرد: «بسیاری از کتاب‌های ایشان به زبان عربی است که تنها برخی از آن‌ها به فارسی ترجمه شده است.»
وی در مورد سطح علمی آثار استاد گفت: «بعضی از آثار استاد، تحقیقی و تخصصی است و همه نمی‌توانند به آن‌ها مراجعه کنند ولی دیگر نوشته‌های ایشان جنبه عمومی دارد که باید با معرفی رسانه‌ها و دست‌اندرکاران امور قرآنی مورد استفاده جوان‌ها قرار گیرد.»
آیت الله «هادوی» اظهار امیدواری کرد که شاگردان و علاقه‌مندان استاد «معرفت» آثار ایشان را برای استفاده جوان‌ها ساده‌سازی کنند تا آثار ایشان استفاده بیشتری شود.
وی در پایان تأکید کرد: «تنها نباید به تجلیل شخصیت‌های برجسته بعد از وفات آن‌ها اکتفا کنیم، البته همین مقدار توجه نیز بسیار خوب است و باید تدابیر داشته باشد.»

گروه اندیشه: جایگاه بسیاری از علما در زمان حیات آن‌ها شناخته نمی‌شود و شخصیتشان مورد توجه قرار نمی‌گیرد و «حجاب معاصرت» علت ناشناخته ماندن اندیشمندی چون آیت الله «معرفت» در زمان حیاتشان است.

آیت الله «هادوی»، عضو شورای عالی مجمع جهانی اهل بیت (ع) در گفت و گویا خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) درباره شخصیت علمی و فرهنگی آیت الله «معرفت» ضمن بیان مطلب فوق گفت: «جایگاه بسیاری از علما در زمان حیات آن‌ها شناخته نمی‌شود و شخصیتشان مورد توجه قرار نمی‌گیرد و این وظیفه رسانه‌هاست که سعی کنند اشخاص و اندیشمندان مختلف را قیل از وفاتشان شناسایی و معرفی کنند تا نسل جوان بتواند از دانش این شخصیت‌ها در زمان حیاتشان استفاده کند.»

وی افزود: «از زمانی که فرزندان شهید آیت الله «معرفت» شاگرد من بود با این محقق بزرگ در ارتباط بودم، ایشان شخصیتی بودند که نسبت به یک مسئله تحقیقات زیادی انجام می‌دادند و تسلط ایشان بر زبان و ادبیات عرب این امکان را فراهم می‌کرد که هم بتوانند از منابع و کتب

«اعوانی» در گفت و گویا ایکنای: آثار آیت الله «معرفت» بی نظیر است

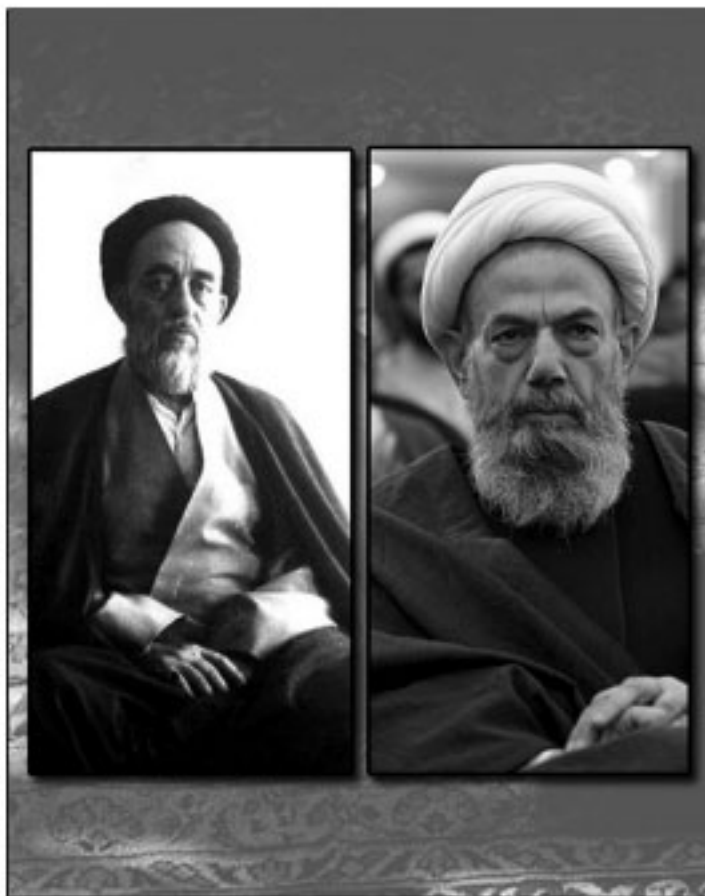

گروه اندیشه: آثار علمی آیت الله «معرفت» در سنت قرآن پژوهی مابین نظیر است.
دکتر «غلام رضا اعوانی»، رئیس مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران در گفت و گویا خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) درباره ویژگی‌های اخلاقی آیت الله «معرفت» گفت: «اینجانب در چند برنامه علمی، ایشان را زیارت کرده بودم و تا حدودی با ایشان آشنایی داشتم. آخرین بار برای سخنرانی در همایش «بازاندیشی حکمت و سنت نبوی» با ایشان تماس گرفتم تا از ایشان دعوت به عمل آورم. ایشان بسیار خوشحال شدند؛ در حالی که معمولاً علما به راحتی دعوتی را نمی‌پذیرند، ایشان با تشکر از اینکه چنین همایشی در بزرگداشت رسول گرامی اسلام (ص) تحقق می‌پذیرد، اظهار داشتند که با کمال افتخار در این برنامه شرکت می‌کنند و سپس با لحنی فروتنانه گفتند: «از اینکه مرا دعوت کرده‌اید، خوشحالم و تشکر می‌کنم و همچنین از اینکه بادی از من کرده‌اید، نیز بسیار خوشحالم و قدر دانی می‌کنم.»

دکتر «غلام رضا اعوانی» تصریح کرد: «این سخن ایشان بسیار در ذهن من تداعی می‌شود که بیانگر تواضع و فروتنی و شخصیت والای اخلاقی ایشان و قابلیت پذیرندگی و توجه زیاد ایشان به دیگران است.»

رأیحه
روزه حجت آیت الله معرفت
شماره بیست و نهم
پانزدهم اسفند ۱۳۹۵

مقایسه دیدگاه بطن (آیت‌الله معرفت) « با دیدگاه «حقایق قرآنی ماوراء الفاظ (علامه طباطبایی)» در گفت‌وگو با «علوی مهر»

تفاوت در شیوه استدلال:

استاد «معرفت» مبنای استدلال را روایات به ویژه روایت معروف امام باقر (ع) می‌داند که فرمود: «طهره تنزیه و بطنه تأویل» اما علامه «طباطبایی»، معیار استقراء موارد تأویل در قرآن با انکسار به ماورایی بودن حقایق قرآنی می‌داند. وی تفاوت دیگر این دو دیدگاه را در تقسیم تأویل دانست و افزود: «استاد «معرفت» مفهوم بطن را که اصلی‌ترین معنای تأویل می‌داند با مفهوم تأویل متشابهات جدا کرده‌اند اما علامه «طباطبایی» همه موارد تأویل را حقایق و واقعیت‌هایی ماورای الفاظ می‌داند که آیت قرآن حاکی از آن‌ها است (چه در آیات محکم و چه در آیات متشابه)»

گروه اندیشه: میان دیدگاه «بطن (آیت‌الله معرفت)» و دیدگاه «حقایق قرآنی که ماوراء الفاظ هستند (علامه طباطبایی)»، شباهت‌ها و افتراق‌هایی وجود دارد.

«حسین علوی مهر» در گفت‌وگو با خبرنگاری قرآنی ایران (ایکنا)، ضمن بیان مطلب فوق در تبیین شباهت‌های این دو دیدگاه گفت: «شباهت اول میان این دو دیدگاه این است که در اکثر موارد، مآل و مرجع هر دو دیدگاه یکی است و آن چیزی است که در خارج از الفاظ و ظاهر باید جست‌وجو کرد؛ مانند تأویل رؤیا در داستان حضرت یوسف (ع)، پادشاه و...»

وی افزود: «شباهت دوم این است که راه رسیدن به هر دو مفهوم، تأویل و هر دو معنا، لفظ و الفاظ آیت است و در واقع هر دو نظریه ظاهرشان لفظ‌گرایی است؛ یعنی از طریق لفظ به باطن یا به حقایق پی می‌برند و این نکته که هر دو گونه تأویل، پنهان و در پشت پرده الفاظ است، سومین وجه شباهت آن است.»

وی ادامه داد: «علامه طباطبایی (ره) اگرچه تأویل را بطن نمی‌داند اما میان دیدگاه هر دو دانشمند در بحث رابطه

ظاهر و باطن هماهنگی وجود دارد؛ چراکه رابطه ظاهر و باطن بنا به دیدگاه هر دو، لفظ محور و دلالت‌گرا است یا این تفاوت که علامه «طباطبایی» این رابطه را از نوع دلالت مطالبی و مراتب طولی می‌داند اما استاد «معرفت» رابطه ظاهر و باطن را از نوع دلالت التزامی غیرین می‌داند و هر دو نوع دلالت، از انواع دلالت‌های لفظی است. «علوی مهر» در بیان تفاوت‌های این دو دیدگاه گفت: «یکی از مهم‌ترین تفاوت‌های این دو دیدگاه، شیوه استدلال است. استاد «معرفت» مبنای استدلال را روایات به ویژه روایت معروف امام باقر (ع) می‌داند که فرمود: «طهره تنزیه و بطنه تأویل» اما علامه «طباطبایی»، معیار استقراء موارد تأویل در قرآن با انکسار به ماورایی بودن حقایق قرآنی می‌داند. وی تفاوت دیگر این دو دیدگاه را در تقسیم تأویل دانست و افزود: «استاد «معرفت» مفهوم بطن را که اصلی‌ترین معنای تأویل می‌داند با مفهوم تأویل متشابهات جدا کرده‌اند اما علامه «طباطبایی» همه موارد تأویل را حقایق و واقعیت‌هایی ماورای الفاظ می‌داند که آیت قرآن حاکی از آن‌ها است (چه در آیات محکم و چه در آیات متشابه)»

آیت‌الله شفیعی:

آیت‌الله معرفت چهره‌ای برجسته در قرآن‌شناسی و فقهی بزرگوار بود

که شخصیت‌های معاصر و هم‌دوران خود را آنچنان که باید نمی‌شناسد و گاهی از وجود نخبگان و شخصیت‌های برجسته و نوابغ‌شان بی‌خبر می‌ماند که از این چهره‌های برجسته مرحوم آیت‌الله معرفت است.»

وی از آیت‌الله معرفت به عنوان چهره‌ای برجسته در قرآن‌شناسی و فقهی بزرگوار و شاگردی برجسته و شاخص در درس امام خمینی (ره) و مرحوم آیه‌الله خونی یاد و خاطرنشان کرد:

«ایشان با مطالعه و تحقیق همه‌جانبه و عمیق در علوم قرآنی اثر ارزش‌مند و برجسته‌ای با عنوان «الشمعدان» در دروسهای قرآن به جا گذاشتند.

وی در پایان یادآور شد: «حوزه‌های علمیه و مجامع دانشگاهی شخصیت علمی این بزرگمرد را پذیرفته بودند و ناسالهای طولانی از برکات علمی او بهره‌بردار خواهند بود.»

گروه فرهنگی - اجتماعی: نماینده مردم خوزستان در مجلس خبرگان رهبری تاکید کرد: «آیت‌الله معرفت چهره‌ای برجسته در قرآن‌شناسی و فقهی بزرگوار و شاگردی برجسته و شاخص در درس امام خمینی (ره) و مرحوم آیه‌الله خونی بود.»

به گزارش خبرنگاری قرآنی ایران (ایکنا) - منطقه خوزستان - آیت‌الله سیدعلی شفیعی صبح امروز (شنبه) در آغاز درس خارج فقه و در آستانه ماه محرم الحرام با تاکید بر ادای رسالت تبلیغ و برپایی منبر و مجالس، جایگاه منبر حسینی را مهم دانسته و اخلاص و صدق را ضرورت نشر معارف دینی عنوان کرد.

آیت‌الله شفیعی همچنین با اظهار تأسف و تأثر از درگذشت عالم برجسته و استاد بزرگوار حوزه علمیه قم آیت‌الله معرفت گفت: «یکی از نقاط ضعف امروز جامعه ما در آن است

بررسی ویژگی‌های علمی آیت‌الله «معرفت» در گفت‌وگو با استاد «ایازی»

گروه اندیشه: آیت‌الله «معرفت» - رضوان الله تعالی علیه
- یکی از محققان قرآن پژوهی در فرهنگ شیعه بودند که نقطه
عطفی در تاریخ پژوهش قرآن به وجود آوردند.

حجت‌الاسلام والمسلمین «سید محمد علی ایازی» در
گفت‌وگو با خبرنگار لیکننا درباره «ویژگی‌های علمی
آیت‌الله معرفت» با بیان مطلب فوق‌الذکر: «مادر شیعه تا
عصری که آیت‌الله «معرفت» کتاب «التفسیر والمفسرون
فی ثوبه‌ی القشيب» را تألیف کردند، کتاب جامعی در حوزه
علوم قرآن نداشتیم؛ کتاب‌های تازه پارهای در موضوعات
تاریخ قرآن، نسخ و منسوخ و با برخی از رشته‌های دیگر
وجود داشت ولی کتاب‌هایی مانند «الاتقان فی علوم
القرآن» و «البرهان فی علوم القرآن» که توسط اهل سنت به
نگارش درآمده است، نداشتیم، تا این که ایشان این کتاب را
در ۱۰ جلد تألیف کردند که مشتمل بر ۸ جلد با عنوان
«التفسیر والمفسرون فی ثوبه‌ی القشيب»، ۱ جلد به نام
«صیانه‌ی القرآن من التحریف» و ۱ جلد به نام «تاریخ قرآن»
است و در این مجموعه، یک دوره جامع از علوم قرآن به
صورت گسترده آمده است.»

نویسنده اثر مشهور «قرآن و تفسیر عصری» در تبیین
ویژگی‌های دیگر آیت‌الله «معرفت» افزود: «نکته دیگر این
که ایشان در حوزه علوم قرآنی یک بنیان اجتهادی را بنا کردند
معمولاً بیشتر کتب علوم قرآنی، گزارش و گردآوری است در
حالی که ایشان چون یک مجتهد بودند، بسیاری از آراء و
دیدگاه‌ها را به صورت اجتهادی مطرح کرده و نظرات قابل
توجهی را حوزه علوم قرآنی به اثبات رساندند.»

قرآن پژوه برجسته کشور، «استقلال رأی در طرح مسأله» را
ویژگی دیگر آیت‌الله «معرفت» دانست و افزود: «ایشان
اگرچه در ستر فرهنگ شیعی، مطالعه و پژوهش داشتند ولی
تنها تعلق خاطر شیعی نداشته و از منظر همه متون و منابع
اسلامی کار کردند و با سه صدر مباحث مربوط به علوم قرآن
را مطرح کرده و نظرات و دیدگاه‌های جدیدی را در این حوزه
عرضه کردند.»

مؤلف «طبقات مفسران شیعه» افزود: «حریت» از دیگر
ویژگی‌های آیت‌الله «معرفت» است؛ زیرا ایشان اگر در
مطالعات و تحقیقات اولیه به نظری می‌رسیدند، این نظرها
مطرح می‌کردند و در صورتی که با تحقیق مجدد به نظری دوم
و مخالف با نظریه قبلی می‌رسیدند، با شجاعت کامل، نظر
قبلی خویش را رد می‌کردند و این شجاعت و حریت در
مجموعه آثار ایشان به خوبی دیده می‌شود.»

حجت‌الاسلام والمسلمین «ایازی» در مقایسه «التفسیر
والمفسرون» اثر «محمد حسین ذهبی» و «التفسیر و
المفسرون» اثر «آیت‌الله معرفت» گفت: «کتاب
«ذهبی» یکی از آثار ماندگار در حوزه تفسیر پژوهشی بود
که حدود ۲۰ سال پیش تألیف شد ولی این اثر به دو دلیل نیز
به بازنگری داشت؛ لوری این که از تألیف آن مدت زیادی

می‌گذشت و در این مدت
تحولات فکری رخ داده و
کتب جدیدی در زمینه تفسیر
قرآن تدوین شده بود و دوم
این که «ذهبی» نسبت به
تفسیر شیعه تعصب به خرج
داده و کم لطفی کرده بود و
همین مسأله باعث شد که من
قبل از آیت‌الله «معرفت»
کتاب «التفسیر و المفسرون
حیاتهم و منهجهم» را تألیف
کرده و بیش از ۱۰ تفسیر شیعی
را در آن معرفی کنم و آیت‌الله
«معرفت» در مقدمه کتاب من
(التفسیر و المفسرون حیاتهم
و منهجهم) و کتاب خودشان
(التفسیر و المفسرون فی
ثوبه‌ی القشيب) به این نکته
اشاره کرده‌اند که این اثر را به

علت نقصان و کمبودهای
کتاب «ذهبی» و در جهت
تکمیل آن با طریقی جدید به
نگارش درآوردند. بنابراین
کار ایشان از دو جهت قابل توجه
بود؛ اولی این که این اثر

می‌توانست کار «ذهبی» را در حوزه تفسیری که وی معرفی
نکرده بود، تکمیل کند و دوم آن که کمبودهای موجود در حوزه
تفسیر پژوهشی شیعه را جبران کند.»

نویسنده کتاب «چهار پیوسته قرآن» درباره روش تفسیری
آیت‌الله معرفت در «التفسیر الالهی الجامع» گفت:
«ایشان به نظر من در این اثر نیز گام نوینی برداشتند؛ زیرا
تفسیر روایی که تاکنون وجود داشت، تنها و تنها گردآوری
آثار تفسیری بود؛ یعنی اگر ما به تفسیر اثری از قبیل
«نورالتقلین» و «البرهان فی تفسیر القرآن» و ... مراجعه
کنیم، صرفاً با گردآوری و جمع‌آوری روایاتی مواجه
می‌شویم که در باب تفسیر آیات به ما رسیده است ولی آیت‌الله
«معرفت» در «التفسیر الالهی الجامع» اولاً روایات شهریه را
گردآوری کردند و به نقد و بررسی آن‌ها پرداختند و ثانیاً این
روایات را تحلیل و توصیف کردند بنابراین کار ایشان یک کار
اجتهادی است که نقد و بررسی را در حوزه مفهوم‌شناسی،
معناشناسی و متن‌شناسی به انجام رسانده است.»

استاد «ایازی» با اشاره به این نکته که روش آیت‌الله
«معرفت» در تفسیر باروشی که فقه‌های مادر حوزه استنباط
احکام روی ادله انجام داده و تمام جوانب یک متنی را مورد
بررسی قرار می‌دهند، تفاوت دارد گفت: «کار ایشان
استفاده از آیات دیگر، احادیث دیگر و عقول و خرداست و

وجه امتیاز «التفسیر الالهی الجامع» بر دیگر تفاسیر روایی

آیت‌الله «معرفت» در «التفسیر الالهی الجامع» اولاً روایات شهریه را گردآوری
شد و بررسی آن‌ها را انجام داد و ثانیاً در تحلیل و توصیف آن‌ها به گونه‌ای کار استاد
یک کار اجتهادی است که نقد و بررسی را در حوزه مفهوم‌شناسی، معناشناسی و متن‌شناسی
به انجام رسانده است.

خردورزی، جایگاه ویژه‌ای در نقد و بررسی ایشان داشت و
این نقطه قوت ایشان بود که کسانی که با مشی اخباری بودند
با گرایش‌های سنتی داشتند، این حرکت را برنمی‌تابیدند و
احیاناً به عروش‌های غیر علمی روی می‌آوردند.»

نویسنده اثر ارزشمند «سیر تطور تفسیر شیعه» در پاسخ به
سئوال خبرنگار لیکننا مبنی بر آرای علمی جدید آیت‌الله
«معرفت» گفت: «ایشان در حوزه‌های مختلف نظرات
نوینی ارائه کردند؛ مثلاً از آخرین نظرات قبلی توجه ایشان،
عدم اعتقاد به «نسخ» است. مانسوخ اسلام به ادیان پیشین
را می‌پذیریم ولی ایشان نسخ آیات با کیات و ... را
نمی‌پذیرفتند همچنین ایشان در باب «عصمت انبیاء»، آراء
و دیدگاه‌های جدیدی ارائه دادند و نظراتشان در بحث
«تنزیه الانبیاء» قابل توجه است.»

حجت‌الاسلام والمسلمین «ایازی»، توجه آیت‌الله
«معرفت» به سئوالات و شبهات جدید عصر خویش را از
ویژگی‌های ممتاز ایشان دانست و افزود: «یکی از هلاکت‌ها و
مشخصات مضحکین اسلامی ما این است که نسبت به
سئوالات و شبهات عصر خویش دغدغه‌خانه باشند و
کتاب «شبهات و ردود حول القرآن الکریم» نشان‌دهنده
توجه آیت‌الله «معرفت» به سئوالات و شبهات جدیدی
است که در جامعه اندیشمندان معاصر مطرح شده است.»

رایحه
روزه حجت‌الاسلام
شماره هیجدهم
پانزدهم اسفند ۱۴۰۱

حجت الاسلام «سالار» در گفت و گو با ایکنا: آیت الله «معرفت» در «فقه» و «تفسیر»، تخصص ویژه‌ای داشتند

گروه اندیشه: آیت الله «معرفت» با وجود تسلط بر علوم مختلف، در دو رشته «فقه» و «تفسیر قرآن کریم»، تخصص ویژه‌ای داشتند و بیشتر آراء ایشان در باره این دو حوزه است.

حجت الاسلام والمسلمین «سالار»، معاون بین‌المللی مجمع جهانی اهل بیت (ع) در گفت و گو با خبرنگاری قرآنی ایران (ایکنا) درباره ویژگی‌های علمی و اخلاقی آیت الله «معرفت»، ضمن بیان مطلب فوق گفت: «آیت الله «معرفت» از افراد شناخته شده در حوزه و مجامع فرهنگی و استاد معروف قرآن و تفسیر بودند. این دانشمند بزرگ در قم و نجف به تحصیل علم پرداخته و از محضر اساتیدی؛ چون آیت‌الله خونی و امام خمینی (ره) بهره بردند.»

معاون بین‌المللی مجمع جهانی اهل بیت (ع)، عشق به امام و رهبری را از شاخصه‌های اخلاقی آیت الله «معرفت» دانست و اظهار کرد: «این انسان وارسته در علم و معرفت سرآمد بود و پایبندی ایشان به انقلاب به اندازه‌ای بود که یکی از فرزندان خود را در دوران جنگ تحمیلی به اسلام هدیه کردند.»

وی با اشاره به تألیفات، تحقیقات و مقالات متعدد این متفکر بزرگ جهان اسلام گفت: «کتاب «شناخت زبان قرآن»، «دموکراسی در نظام ولی فقیه»، «شبهه تعریف قرآن»، «رجعت در اندیشه شیعه»، «جایگاه شایسته و بایسته قرآن»، «جامعه دینی یا مدنی» از مهمترین نوشته‌های این نویسنده برجسته است همچنین دیدگاه ایشان نسبت به اهل کتاب و صحابه پیامبر اکرم (ص)، قابل تأمل است.»

حجت الاسلام «سالار» در ادامه افزود: «ایشان از امره افرادی بودند که از عمر خود، قبل و بعد از انقلاب اسلامی، به نحو احسن استفاده کردند و شاگردان بسیاری را پرورش دادند.»

همچنین «بیرمرادی»، رئیس هیئت مدیره مؤسسه «آرمان آفرین» و دبیر بخش وبلاگ‌های فصلنامه «رهاوردنور» نیز در گفت و گو با ایکنا، حساسیت ویژه آیت الله «معرفت» به مسائل سیاسی را از ویژگی‌های ممتاز ایشان نام برد و اظهار کرد: «این عالم فرزانه نسبت به مسائل مختلف سیاسی از جمله شرکت در انتخابات اهمیت ویژه‌ای قائل بودند و همیشه در زمان انتخابات در ساعات ابتدایی اخذ رأی، رأی خود را به صندوق می‌انداختند و نکته جالب دیگر این بود که ایشان هیچ وقت از صندوق علماً برای ریختن رأی خود استفاده نمی‌کردند.»

رئیس هیئت مدیره مؤسسه «آرمان آفرین»:
این عالم فرزانه نسبت به مسائل مختلف سیاسی از جمله شرکت در انتخابات اهمیت ویژه‌ای قائل بودند و همیشه در زمان انتخابات در ساعات ابتدایی اخذ رأی، رأی خود را به صندوق می‌انداختند

حجت الاسلام صالحی خوانساری: آیت الله معرفت مفسری توانا و فقیهی نوآور بود

آثار ایشان بی نظیر است و آیامی توان خدمتی بالاتر از نشر و گسترش علوم قرآنی تصور کرد؟ وی خاطر نشان کرد: آیت‌الله معرفت دغدغه جهانی داشتند، و فردی معتقد به ولایت فقیه بود که کتابی نیز در این زمینه به رشته تحریر درآورده است.

سخنران این مراسم افزود: این مفسر بزرگ قرآن کریم به رموز و بطون قرآن آشنا بود و در بیش از صد مورد در تدوین پایان‌نامه‌ها به دانشجویان علوم قرآنی راهنمایی علمی ارائه کرده است. حجت‌الاسلام والمسلمین صالحی خوانساری در پایان یادآور شد، این عالم جلیل‌القدر در آثار خود از منابع علمی همه‌مذاهب اسلامی استفاده کرده، اما تألیفات ایشان بر مبنای مذهب اهل بیت علیهم‌السلام به رشته تحریر درآمده است.

توانا یاد کرد و گفت: نقش عالم در دنیا، نجات انسانها از خطرها و بدعت‌ها و در آخرت شفاعت آنان می‌باشد و قطعاً ایشان هم در دوران حیات پربرکتشان منشاء آثار و خیرات فرلواتی بودند.

وی از این عالم ربانی به عنوان شخصیتی کم نظیر در زمینه علوم قرآنی نام برده و اظهار داشت: حوزه‌های علمیه باید آثار این ایشان را به جامعه علمی و فرهنگی عرضه نمایند و نگذارند این آثار ارزشمند بدون استفاده بمانند.

خطیب این مراسم ادامه افزود: شاگردان ایشان ادامه دهنده راه آن بزرگوار باشند و تلاش کنند چراغی که او در زمینه تفسیر و علوم قرآنی روشن نموده بود هرگز خاموش نشود. حجت‌الاسلام والمسلمین صالحی خوانساری، ضمن برشعردن برخی از آثار این عالم وارسته، تأکید کرد: محتوای

گروه سیاسی: حجت‌الاسلام والمسلمین صالحی خوانساری در مراسم بزرگداشت ارتحال عالم ربانی آیت‌الله معرفت از ایشان به عنوان فقیهی نوآور و مفسری توانا یاد کرد.

به گزارش خبرنگاری قرآنی ایران (ایکنا) به نقل از مرکز خیر حوزه، مراسم بزرگداشت ارتحال عالم ربانی و مفسر بزرگ قرآن کریم، حضرت آیت‌الله معرفت قدس سره با حضور مراجع معظم تقلید، آباء عظام، اساتید، فضلا و طلاب حوزه علمیه و جمعی از زائران و مجاوران حرم ملکوتی حضرت فاطمه معصومه سلام‌الله‌علیها در مسجد اعظم قم، برگزار شد.

حجت‌الاسلام والمسلمین صالحی خوانساری در سخنانی از آیت‌الله معرفت به عنوان فقیهی نوآور و مفسری

رئیس مرکز فرهنگ و معارف قرآن کریم: پیوند بین فقه و اصول با علوم و معارف قرآنی ویژگی ممتاز «آیت الله معرفت» بود

سازندهای داشتند و مسئله وحدت مسلمین برای ایشان بسیار مهم بود و بر آن تاکید می‌کردند؛ ایشان در میان برادران سنی و جماعت اهل سنت بسیار زیاد حاضر می‌شدند و با آنان به تعامل می‌پرداختند.»

رئیس مرکز فرهنگ و معارف قرآن کریم در توصیف دیگر ویژگی‌های علمی و اخلاقی این عالم عامل افزود: «با توجه به اقبال زیاد تشنگان علم و ایمان به کتاب‌ها و شخصیت جذاب «آیه الله معرفت»، وی در محله متوسط «چهار مردان قم» می‌زیست و زندگی بسیار ساده‌ای داشت، او ارتباط مستمر و وسیعی با مردم داشت و از مردم احترام نمی‌گرفت و در مسجدی در این محله، امامت جماعت را برعهده داشت و گویا در آخرین ساعات عمر خود در مراسم درگذشت یکی از نمازگزاران گمنام همان مسجد حضور داشته است و این جوشش با مردم با توجه به حجم تدریس و تحقیق زیاد وی ستوانی است.»

«علی خراسانی» درباره کتاب «التمهید»، دوره کامل علوم قرآنی اثر «آیه الله هادی معرفت» گفت: «این اثر دوره کاملی است بر مباحث علوم قرآنی و در سده اخیر بی نظیر است. این کتاب حتی از کتاب تک جلدی «البیان» اثر «آیت الله خوئی» نیز کامل‌تر و جامع‌تر است.»

وی در ادامه سخن خود در باره آثار و تأثیرشان در میان پژوهشگران و عالمان حوزه و دانشگاه گفت: «آثار علمی ایشان در حوزه علوم قرآنی جریان‌سازی کرد و باعث شد تا جوانان علاقه‌مند به مباحث علوم قرآنی بهره‌لزند، وی در حوزه «تأویل قرآن» دیدگاه‌های جدیدی را مطرح کرد و حتی در «فقه» نیز نوآوری‌هایی داشت که در میان حوزویان مطرح است.»

ضمن بیان مطلب فوق از فقدان علمی سخن گفت که بعد است به زودی، کسی بتواند خلا وجود پربرکت او را در حوزه مطالعات قرآنی پرکند.

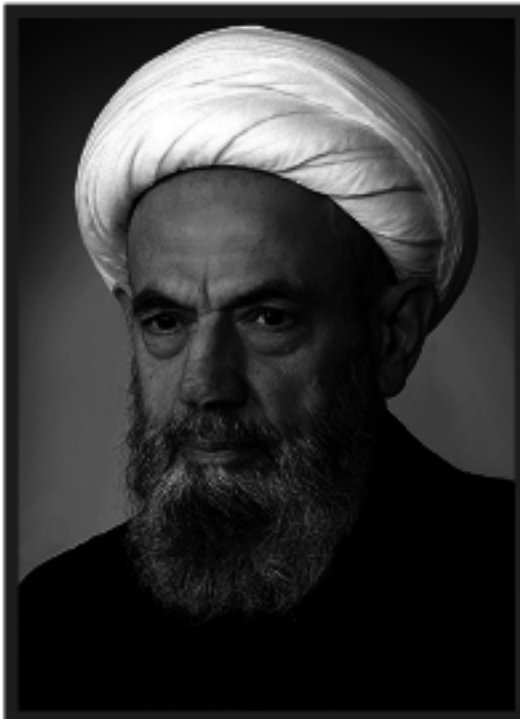
حیات زاهدانه

با توجه به اقبال زیاد تشنگان علم و ایمان به کتاب‌ها و شخصیت جذاب «آیه الله معرفت»، وی در محله متوسط «چهار مردان قم» می‌زیست و زندگی بسیار ساده‌ای داشت، او ارتباط مستمر و وسیعی با مردم داشت و از آنان احترام نمی‌گرفت

رئیس مرکز فرهنگ و معارف قرآن کریم اظهار داشت: «تلاش مداوم و خالصانه وی در امور پژوهشی و علمی زیاد بود، وی در فقه و اصول از اساتید مسلم حوزه بود، ویژگی مطرح و منحصر به فرد ایشان در میان قرآن پژوهان، ایجاد پیوند دانش فقه و اصول با علوم و معارف قرآنی بود و این خصیصه از او شخصیت برجسته و ممتازی ساخته بود و این جامعیت، در علوم و معارف دینی و قرآنی برای حوزیان امروز بسیار راهگشا است.»

حجت الاسلام «علی خراسانی» افزود: «آیت الله معرفت» توجه جدی به عرصه قرآن پژوهی داشتند، فعالیت‌های ایشان در پاسخ به شبهات نیز ارزنده و قابل توجه بوده است و همیشه دیگران به سیرخ‌های علمی ایشان مراجعه می‌کردند.»

وی در ادامه تصریح کرد: «این عالم ربانی نگاه تقریبی

گروه اندیشه؛ ویژگی مطرح و منحصر به فرد ایشان در میان قرآن پژوهان، ایجاد پیوند دانش فقه و اصول با علوم و معارف قرآنی بود و این خصیصه از او شخصیت برجسته و ممتازی ساخته بود.

به گزارش خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا)، «حجت الاسلام والمسلمین علی خراسانی»، رئیس مرکز فرهنگ و معارف قرآن کریم، در گفت‌وگو با خبرنگار ایکنا

مدیر مرکز تفسیر حوزه علمیه قم:

آیت الله معرفت (ره) در تبیین مبانی حکومت اسلامی نقش ویژه‌ای داشت

پژوهشی مؤثری به جهان تشیع نمودند و بسیاری از شاگردان این عالم ربانی را اساتید تفسیر و علوم قرآن در کشورند.

مدیر مرکز تخصصی تفسیر حوزه علمیه قم افزود: ایشان شخصیتی ارزشمند در حوزه علمیه بود و در فقه، اصول، حدیث و بویژه تفسیر و علوم قرآنی تبحر داشت.

عضو انجمن علمی قرآن پژوهی حوزه خاطر نشان کرد: این عالم ربانی از ابتدا همراه انقلاب و امام رهبری بود و در تبیین مبانی حکومت اسلامی بویژه بحث ولایت فقیه تلاش ویژه‌ای کرد و اثر ارزشمندی به جای گذاشت.

فاکر میدی:

ایشان شخصیتی ارزشمند در حوزه علمیه بود و در فقه، اصول، حدیث و بویژه تفسیر و علوم قرآنی تبحر داشت

گروه سیاسی: آیت الله معرفت (ره) عالم وارسته و شخصیتی کم نظیر و ارزشمند در حوزه علمیه بودند که در تبیین مبانی حکومت اسلامی نقش ویژه‌ای نیز داشتند.

به گزارش خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) به نقل از مرکز خبر حوزه، حجت الاسلام والمسلمین فاکر میدی از شاگردان آیت الله معرفت باین بیان که مرحوم آیت الله معرفت با تلاش ارزنده علمی خود خلا آموزشی و پژوهشی علوم قرآنی را در حوزه‌های علمیه در یک قرن اخیر پر کرد، تصریح کرد: ایشان با تألیف کتب گوناگون و برگزاری کرسی‌های مباحث تفسیری و علوم قرآنی، خدمات علمی و

زایچه

بزرگداشت آیت الله معرفت

شماره بیست و

پانزدهم اسفند ۱۴۰۱